

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

Nr.	Auctores	
1	Thomafius	Delineatio Historia juris.
2	Hildebrand	Prolegomena juris universi.
3	Knorre	Observatt. ad proemium Institutionum.
4	Cheller	De quinquennio studii juris.
5	Elend	Utrum methodis demonstrativa in juris prudentia civili adhiberi queat
6	Wolf	De fato Philosopho.
7	Bruchner	- iustitia Romanorum.
8	Hohesjel	- principis jur. Nat. de interpret. et de antiqu.
9	Serdapius	- juris prudentia non papizante.
10	Birnbaum	- insigni Physicae utilitate in juris prudentia.
11	Reinhard	- septem legibus damnatis ff. crucibus fetorum
12	Brunquell	- preferentia juris Perm. pugnantis cum f. n.
13	Hoch	- fictionibus juris.
14	Freiber	- Neg universalem neq particularem iustitiam juris profic
15	Thomafius	De iudicio morum.
16	Coccej	- iudicio morum.
17	Thomafius	- morum cum iure scripto contentione.
18	Struv	- consuetudinibus rationalibus & irrat.
19	Schmalz	- legum et consuet. in iure R. fontibus.
20	Thomafius	- felicitate subditorum Brandeburg. de constantia
21	Heuter	- dominis quiritario seu bonitario.
22	Brommann	- revocatione privilegiorum licita
23	Thomafius	- hominibus propriis et liberis Germanorum
24	Schroeder	- notione rusticorum Germaniae.

Nr.	Præfides	
25	Pertsch	De divisione operarum in Determinatas & indetermin.
26	Krome	- different. iur. S. et R. in Nobilitate adoptiva.
27	Thomafius	- exstimatione fama & infamia extra Rempt.
28	Heineccius	- levis nota macula.
29	Crell	- adoptione in locum fratris n. monstrosa.
30	Knittel	abgriffen von Grünst. madre.
31	Struck	De privilegiis titulo onerosi questis
32	Biegler	- iuribus Iudeorum.
33	Wildvogel	- Iudeorum receptione.
34	Schulz	- Fideis.
35	Kayser	- Autonomia Iudeorum.

C. B. D.

4

DE

QVINQVENNIO
STVDII IVRIS

Rom

Fünffährigen Studiren
der Rechte.

PRAESIDE

PETRO MVLLERO, ICTO,

PANDECTAR. PROFESS. ORDIN.

IN AVDITORIO ICTORVM

D. IANVAR. AN. MDCLXXXIX.

DISPVABIT

MARTINVS FRIDERICVS HEIDER,

PRÆST. SILES.

LIPSIAE,

RECUSA LITTERIS STOPFFELIANIS

MDCCLVII.

(7)

C
D
D
E

QVINGVENNIO
STVDII IVRIS

Sum
Büchdrucker
der Rechte

FRASIDE
PETRO VALLERO, ICTO
PANDACTAR PROSESSOR ORDIN
IN AUDITORIO ICTORVM
D. IANVAR AN MDCCXXII

DISTAVANT
MARTINVS FRIDERHVS HEIDER
TRIST. SEER

LIPSIÆ
REGVA LITTEBIS STOFFELIANIS
M D C C X L I I

PARTIS GENERALIS

CAP. I.

SVMARIA.

I. Quis tempus.	V. De quinquennio studii juris hac vice agendum.
II. Effectus temporis pensitandi.	
III. Legislator momentum temperat.	VI. Habet fundamentum in Constitutione Justiniana.
IV. Non licet hæc per omnia persequi.	

§. I.
Tempus quidem, quod est Philosophis mensura (sive hæc in nobis, sive extra nos, de quo adhuc lis est) motus secundum prius & posterius, ex sua-pte natura vim nullam effectricem habet, nihil enim fit a tempore, *Gror. lib. 2. de jure belli & pacis cap. 4. §. I.*

§. II.

Si tamen effectus, qui in tempore sunt, sunt autem in eo omnes, temperatos illa astrorum vertigine, pensita-
veris,

4

veris, deprehendes irrefragabile *Eccles. c. 3. §. 1.* effatum: suum cuique rei tempus esse; plurimumque referre, in rebus bene feliciterque agendis temporis habere rationem, quamvis non satis semper expeditum, quid in hoc illove maxime sit tempestivum, & sic trepidantes mortales natura ex parte destituat.

§. III.

Majore proinde in hoc momentum legislator civilia negotia temperans sollicitudine intrōspexit: ponderataque temporis vi, huic commodum, alii damnum grande sæpe adjicientis, *Coëdd. ad l. 12. c. 1. num. 2. de V. S.* ne incautis quid eveniret, neque hic in continuo metu, ille in supina negligentia rerum suarum distineretur, quo tempore, modo strictiore, modo laxiore, convenientissime tamen singula, hinc lucri securitas, illinc damni meritum determinentur, clare & diserte scivit.

§. IV.

Quam gloriam quemadmodum in quavis specie ille per commune bonum sectatus aut assecutus sit, nunc uno opere exponere, ob prolixitatem, tempori adversum, differenti grave, lecturo tædiosum, & proinde a scopo nostro prorsus alienum foret.

§. V.

Unam igitur de tanto, liceat sic loqui, oceano guttam duntaxat libaturi, cujus qualitate degustata, illius totius facile æstimes modum, missis cæteris temporis sectionibus, quinquennium, neque hoc vage, sed in quantum eodem studium juris clausum, seu ut verbo rem totam proloquam, *quinquennium studii juris* considerabimus.

§. VI.

Habet vero illud fundamentum suum in *Constit. Juslin. ad Antecess. §. 5.* in qua, si non reperiatur, qua literam, invenitur tamen quoad virtutem, facileque exinde describas: quod sit temporis articulus, quo studium juris finitur.

CAP.

CAP. II.

S V M M A R I A.

I. Quinquennii verbum unde.	pus. Lustrum Unde? Multum temporis.
II. Allegantur loca ex jure civili.	
III. Ex jure Canonico, ubi sit mentio quinquennii.	V. Senni verbum quid importet. Unde derivetur.
IV. Vocatur quoque statutum tem-	

§. I.

Ne tamen in vocibus quaedam suboriatur ambiguitas, sciendum: quod *quinquennii* verbum, ex quinario numero & annus compositum, temporisque ipatium annis quinque septem denotans, juri tam Civili, quam Canonico, qua literam, magis tamen qua vim, admodum sit familiare.

§. II.

Lubet enumerare aliquot loca, ut si vacet, pro lubitu ea excutias, neque jam nunc, me exponente, ad ea nausees: vide igitur 1) l. 2. §. 1. & 4. ff. si ingen. esse dic. 2) l. 2. ff. de coll. deteg. 3) l. 13. ff. de J. Cro Silan. 4) l. 11. §. 4. ff. ad L. Jul. de Adult. l. 5. l. 31. C. eod. 5) l. 4. §. 1. ff. ad L. Corn. de Sicar. 6) l. 7. ff. ad L. Jul. pecul. 7) l. 13. §. 6. ff. de re milit. 8) l. 1. §. 13. ff. de separat. 9) l. 29. in fin. ff. de manum. test. 10) l. 5. ff. de mun. & bon. 11) l. 24. §. 2. ubi Gothofr. ff. locati. 12) l. 4. §. res pignor. ff. si certum per. 13) l. 34. C. de inoff. test. 14) l. 16. C. eod. 15) l. ult. C. de inoff. don. 16) l. 4. 6. C. ne de stat. def. 17) l. fin. C. si maj. fact. 18) l. 2. C. de vestig. 19) l. 1. §. 1. C. de contr. jud. 20) l. 8. pr. l. ult. C. qui bon. ced. 21) l. 4. in fin. C. de prepos. sac. cubic. 22) l. ult. C. de postul. 23) l. 8. §. 4. C. de repud. 24) l. 4. §. 1. ad L. Corn. de Sicar. 25) l. 15. C. de Episc. aud. 26) l. 2. C. de Apostatis. 27) l. 2. C. de quadrienn. præscrip. ubi corrig. §. ult. l. de usuc. 28) l. 2. C. de mun. & honor. non cont. 29) l. 4. C. de defens. civ. 30) l. 2. C. de primic. 31) l. 2. C. de comment.

32) *l. 20. C. de postlim. rev.* 33) *Nov. 22. c. 7.* 34) *Nov. 36. 35) Nov. Leon. 112.* (obiter: quod usufructuarius quinto anno arbores cedere potest, forte aliquod fundamentum in *Levit. 19. v. 25.* habet.)

§. III.

In Jure Canonico quinquennium observare licet 1) *c. 43. dist. 50.* 2) *c. 2. dist. 77.* 3) *c. 26. caus. 2. qu. 5.* 4) *c. 6. caus. 5. qu. 6.* 5) *c. 2. caus. 26. qu. 5.* 6) *c. 7. caus. 31. qu. 1.* 7) *c. 8. caus. 33. qu. 3. dist. 1.* 8) *can. pæn. 43.* 9) *c. fin. X. de magistr.* 10) *c. 2. X. de cler. non resid.* 11) *c. 1. X. de pre-car.* 12) *c. 10. de Rescript. in VI.*

§. IV.

Plura adhuc suppetunt, quæ recensituro utramque quidem paginam exlerent, nihil tamen nostro proposito conferent, quam istud argumentum: maximam quinquennio in civilibus negotiis tempestivitatem tributam, at quod aliqua innumeri occultam efficaciam reponit fiducia, an casu, non disputo; sed istud duntaxat annoto, quinquennium sensu nostro alibi statutum tempus, *l. 3. §. 4. C. de adv. div. Judic.* in genere alias *lustrum l. 13. §. ult. ff. locati l. 30. §. 1. ff. de leg. 3.* idque a luendo, quod quinto quoque anno (non tamen integro, sed ineunte tantum, prout apud Græcos Olympias exacto quadriennio in quintum annum celebrabatur, vid. Cujac. *lib. 11. C. de auro lustrali*; inde est, quod proprie de nostro quinquennio, quod totum elapsum esse debet, *Constit. ad Ant. §. 5. & l. 5. §. 3. C. de Adv. div. jud. lustrum usurpari non possit*) de scriptis publicis privatisque opibus, moribusque correctis, lustrum a censoribus condi solebat, vota pro salute publica concipi, & sacrificium Suovetaurilium ad eluenda piacula fieri, Lips. *de magistr. vet. pop. R. cap. 18.* item multum temporis dici, in *l. 1. §. 13. ff. de separar. §. un. l. de lit. obl.* Zillesius *de varietate temp. c. 2. art. 7. §. 3. n. 4.* & gignere derivativum quinquennalis, *l. 16. C. de inoff. test. l. ult. C. qui bon. ced.*

§. V.

§. V.

Studii autem verbum, quod notat aliquando voluntatem simplicem, imo imputativam, & casui opponitur, *l. 13. l. 43. ff. de fideicommissar. libertat.* aliquando (prout nos accipimus) vehementem animi applicationem, cum magna ad perficiendum vel penetrandum voluntate, & est vel illicitum, v. g. vitiorum, *l. 1. §. 1. π. de Abigeis* curiositatis in clerico, v. Luc. de Penna *ad l. 1. C. qui etat. vel prof. exc.* vel licitum, hocque tum illiberale, ut mechanicum, tum liberale, de quo sermo noster, aliquoties diserte in Constitut. ad Antec. occurrit; fluit vero a verbo studere, §. 5. *de Constit.* seu assiduam operam dare, atque progenerat substantivum subjecti personam designans, studiosus, *pr. d. l. qui alias auditor*, §. 4. alias discipulus §. 1. *d. l. appellatur.* (nam Scholaris vox Ictis usitata aliud prisceis significavit, *v. l. 3. de privileg. Scholar.*) & adjectivum studiosus nunc cum auditore, nunc juventute, nunc auditorio componendum (singularem vide significationem in *Constitut. de conceptione π. §. 1. ibique in notis Gothofredum*) & adverbium studiose: gemella illi vox opus in *proem. Instit. §. ult. & eruditio pr. Constit. ad Ant. l. 3. §. 4. C. de Adv. div. jud.*

§. VI.

Juris vero vox, cujus loco *rosa ad Ant. Constit.* egum vocabulum, aut hujus derivativum legitimus reperias, sensu hoc nostro, quo objectum studii & ipsum juris systema signat, invenire est *in rubr. & §. ult. Inst. de Just. & Jure;* Synonyma plura congesta *v. p. 2. sect. 1. c. 3. §. 15.* alias juris vocabuli significationes in omnibus Lexicis juridicis obvias, ut quæ nihil ad rhombum nostrum, de industria silentio prætereo, cum jam urgeat instituti ratio, ut post humiles Grammaticorum myricas, paulo majora canamus.

PAR-

PARTIS SPECIALIS

SECTION I

CAP. I.

DE CAUSA EFFICIENTE.

S V M M A R I A.

I. Specialiter agendum de quinquennio studii juris juxta mentem Justiniani.	VII. Exitere Rabula.
II. Præcis temporibus eloquentiæ studium floruit.	VIII. Prospectum est ab Impp.
III. De jure responderunt Jcti.	IX. Certa inventa est via.
IV. Paulum coercita temeritas legum sibi scientiam arroganter imaginandi.	X. Fluctuavit studium juris usque ad tempora Justiniani.
V. Adolescentes responderunt de jure.	XI. Sublata est confusio.
VI. Non semper tam felices edidit foetus Roma, sibi ut gratulari potuerit.	XII. Quinquennium statutum.
	XIII. Non est infrequens tam artibus liberalibus quam illiberalibus certum præfigi terminum.
	XIV. Neque adeo exacta ratio, quare præcipue quinquennium, nec majus minusve tempus statutum sit, dari potest.

§. I.

Examinata in genere quinquennii nostri natura, jam ipsos rei recessus specialius reclusuris opus est, ut velut materia, ita ipsa paulatim declinet oratio: dispersitumque proinde secundum ætatis Justinianæ, & ejus, quæ hanc ex intervallo excepit, hypothefin, sermonem, a causis consentaneis in effectus deducamus, moxque ad contraria digressi, eodem referentis ordine, in temporum nostrorum observantia & usu feliciter finiamus.

§. II.

Præmittentibus autem nobis hypothefin Justinianeam, quod ordo naturæ postulat, prioribus semper posteriora postponens, res adhuc commodius resolvenda videtur, si quæ

quæ fuerit ejus ante Justinianum facies breviter indagemus. Et præcis quidem temporibus eum unum maxime eloquentiæ studium floreret, illius fiducia, parum industriæ ac temporis juris scientiæ datum esse, vel solus Servius testari potest, qui etiam tum, cum jam in eloquii gloria Ciceroni primas ambiguas faceret, tanta stupuit juris ignorantia, ut Q. Mutii Icti, postquam secundum respondisset, nec dum intellecti, oburgationem mereret: turpe esse patricio & nobili & causas oranti, Jus, in quo versaretur, ignorare. Pomp. libr. Sing. Enchiridii c. 30 §. 43.

§. III. Neque major tunc de ipsis Ictis Securitas erat, cum consuli & respondere de jure possent; qui modo fiduciam studiorum suorum haberent, eaque promiscua licentia audaciam pareret, ut imperiti quoque sibi sapientes esse viderentur, ipso teste Cicerone in *lib. 1. d. orator.* jus professos, qui nesciverint: donec Augustus, ut major Juris autoritas haberetur, peti illud & tanquam beneficium meritis conferri debere sanciret. Id. *d. c. §. 47.*

§. IV.

Tamen per hæc nondum definitum dicas studendi juris terminum, quamvis coercita paulum temeritas fuit legum sibi scientiam arroganter imaginandi; cohibitiq; repulsæ metu, qui alias nunquam de sua eruditione, consultantium confluxu excoecati, dubitassent.

§. V.

Nam si Nervæ F. & Celsi ætatem ad cursum juris expendas, quorum ille sub Cæsare octodecennis *l. 1. §. 3. ff. de postulando*, hic adolescens *l. 91. §. 3. ff. de V. O. sub Domitiano* publice responsitasse de jure, & scripisse fertur, manifestum fiet, aut impuberes jam jura didicisse, aut exiguo saltem temporis spatio infumto, tantam doctrinæ judicii que confidentiam patrum instructione, & rara ingenii felicitate aciente acquisivisse.

§. VI.

Sed si tam felices semper edidisset foetus præcox juris

B

cogni-

cognitio, vid. tamen l. 9. ff. in q. c. pig. tacit. cont. habuisset Roma, de quo sibi gratularetur, nec ansa foret temporis sui vitia carpenti Petronio Arbitro, ut indignetur, vix delibatis legum præceptis, filios, dum ad vota parentum properant, eruda adhuc studia in forum impellere.

§. VII.

Nimirum hoc, quod inde plurimum sequebatur, stomachum Satyrici movebat; rabulis passim & inanibus stentoribus fora strepere, litiumque libentius initia quam finem quæri, gemente interea justitia sub hoc iugo, & languente, dum singuli arroduntur, universonum salute.

§. VIII.

Quod ut tandem pii animadverterunt Imperatores, causaque indagata, tum infinitam legum multitudinem, tum pravam juventutis institutionem, præcipitemque ejus fori ambitionem deprehenderunt; cum summi sint justitiæ sacerdotēs, id providentiæ suæ incumbere arbitrati sunt, quo curarent, ne diutius tantum cacoëthes in reipubl. perniciem toleraretur. pr. Const. de novo C. faciendo.

§. IX.

Sed in priori corrigendo spes omnis defecit, §. 2. præm. I. in posteriori institutis certis professoribus; qui juventutem legum præceptis aliquam solidius instruerent; ea tantum reperta est via; §. 1. Const. ad Antec. qua intra quadriennium per immensum innumerarum legum oceanum, ad juris scientiam, si non perfectissimam, foro certe magis congruam enatarent, hæcque in publicum (prout tum res erant) firmior descenderet certitudo, plus fiduciæ, post hæc in præparatam tali severitate juventutem reponi posse.

§. X.

Atque ita fluctuavit juris studium ad usque tempora Justiniani. At vero optimus hic Imperator, postquam restaurandæ summa ope reipubl., quam domi forisque labefactam acceperat, saluberrimum consilium inivisset, illud victricibus armis §. 1. præm. J. hoc inconditarum legum

com-

✻

11

compendiosa accurataque digestionē aggressus, belli pacisque opus, annuente Deo feliciter adimplevit.

§. XI.

Quo ipso, quid in commune pervenerit commodi, liquefcere potest, quod priori soluti perturbatione, & confusione, & nullum finem habente juris positione, usuri erant legibus rectis, & compendiosis, & omnibus ad manum promptis, & litium compendium afferentibus, & paratis omnibus ad facilem acquisitionem, nec amplius egentibus multis pecuniis, sed vilissima pecunia, tam ditioribus quam ex tenuiore profectis patrimonio, copiam sui comparandi præbentibus §. 13. *Const. ad Senatum* & §. 12. *Const. ad magn. Senat.* Quibus ita probe ordinatis, ad ipsius juventutis studiose augmentum curis omnibus divertens, cum cerneret, ordinem, quo ei legitima scientia tradebatur, partim propter magistrorum, utilia inutiliaque, juxta cum damno necessariorum neglectu, miscentium, tumultuariam prælectionem, tum ob discipulorum, ita præpostere institutorum, domique per raphodias leges relegentium, multam mancamque eruditionem, plane superfunctorium & imperfectum esse; ne quid esset a providentia sua relictum, modum rationemque huic quoque medendo malo exco- gitavit.

§. XII.

Et primo quidem, ne ingenia in tanto momento vel a præceptoribus vel sua opinione pernitiose præcipitentur, quadriennio, in quem omnis antiquæ prudentiæ erat finis, minime quidem infinitæ illi legum confusarum multitudini, quam ambiguitas, a seditione interpretum Cassianorum & Proculianorum in ipsum jus derivata, adhuc asperabat §. 1. *Const. ad Ant.* nec tamen etiam dispositioni suæ meliori, ut quæ in tanta accuratione omnem prolixitatem effugere haud quiverat, propter angustias, sufficienti annum adjiciens, tempore *Quinquennali* §. 1. & 5. *cit. Const.* totum Juris cursum clausit §. 5. & 6. *eod.* mox etiam quid quo-

quoque tempore tradi studiosis necessarium crederet, edocuit, *de quo cap. 4. agemus.*

§. XIII.

Non autem miretur quis, quando id non fieri nullius boni, illud vero fieri reipublicæ interfuerit, uti porro debebitur, Imperatorem jus suum summum in ipsis quasi studiosorum animis exercuisse, & intra quod tempus eruditio legum acquiri verisimiliter possit ac debeat, decrevisse, si quidem jam hodie non est novum, ut artibus illiberalibus addiscendis, quæ a liberalibus in eo, quod animo addiscuntur, parum recedunt, aliquis, pro communi bono, *non voto monopolii duntaxat*, scribatur terminus, quamvis pro consuetudine, vel principum expresso placito varius, vix tamen sexennio major vid. Excell. Domini Adriani Baieri JCTi & præceptoris mei honoratissimi tract. de tyrone. Opif. c. 9. §. 1. 7. 511.

§. XIV.

Quod autem *quinquennium*, intra quod de mysteriis præceptorum suorum in publico effari, ideo prohibebantur Pythagoræi, ne, uti aliis exprobrat Philosophus Magnus apud Athen. 4. *Dipnosoph. c. 17.* de iis garrirent, quæ nescirent, Suidas in *Pythag.* Lucian. in *Gallo.* Petr. Gregor. *lib. 49. Synt. univ. c. 6. n. 20.* Imperatori placuerit, displicere non potest illi, qui cogitat, si vel maxime non extet alia ratio, summum ei rerum omnium iudicium esse, coelestemque ejus prudentiam, expensis totius juris, quod ipse in pectore reconditum circumfert *l. 19. C. de testam.* recessibus, maturaque deliberatione, commodius termino spatium non perspexisse.

CAP.

CAPVT II.
DE FINE.
 S V M M A R I A.

- I. Compositis ante omnia legum difficultatibus utilissimum fuit certum studio determinare tempus.
 II. Ut Studiosi perfectam adipiscerentur eruditionem.
 III. Imper. vorum est, ut intra illud spatium fiant iuvenes perfecti, & ad omne opus legitimum instructi.

§. I.

Prælibavimus jam nonnihil de quinquennii nostri fine, nunc ut latius illud persequamur, discursus nostri ordo requirere videtur. Equidem ex dictis incognitum esse non potest, quantus fuerit ante hanc sanctionem in legitima scientia defectus, ut miserrimum illum merito iudicaret Imperator *pr.* §. 2. *Const. ad Ant.* feliciter tamen corrigendum, si compositis ante omnia legum difficultatibus, major tam a docentibus, quam a discipulis adhiberetur curatio; quam etiam se obtenturum ab *illis*, si temporis a se præscriptam rationem observantes, diligenter, quid quoque tempore proponendum, meditentur: ab *his*, si præeuntium professorum lentam & consideratam manuactionem fideliter patienterque sequerentur, non vano iudicio conjecturavit: probe videlicet perspectum habens: Sicut pluvia, levis & modica, facilius in terram penetrat & humectat; sic doctrinam, si imperu ingeras, transfluere.

§. II.

Nec minus tamen eo quoque collineavit, ut studiosi, quos alias igneus animus per fundamenta solidioris doctrinæ, aviditate metæ præcipitasset, & in vaga opinionum abripuisset, dum vestigia Antecessorum paulatim legere coguntur, in abdita deduci, *perfectam* indipiscerentur eruditionem. Illi vero, qui patriam ubicunque bene sit repu-

tantes, somniant in Pindo, ut illi scientiam legalem obtingere crederent, metu imminentis, ni alacriter procedant, jacturæ, *exacuere*ntur; quique denique tanquam aliqua literarum mancipia, legum triciserant immorituri, modo in studiis servato, *quatenus opus* haurirent, & ad rem atque usum transferrent.

§. III.

Illud extra dubium jam est, postquam id toties expresse Imperator inculcat, votum intentionemque ejus eo ferri, ut intra istud spatium fiant juvenes perfecti & ad omne opus legitimum instructi, dumque respublica in partibus ejus illis credendis bene gubernatur, fructus sentiant honorum & divitiarum uberrimos, felices omni loco ævoque §. 5. 6. *Const. ad Antec. §. f. proem. J.*

CAPUT III.

DE

MATERIA IN QVA ET
CIRCA QVAM.

S V M M A R I A.

I. In eorum gratiam, quibus legum studio, incumbere animus est constans, Quinquennium determinatum. II. Licet Constitutio Imper. ad Professores sit directa, tamen spectat ea ad studiosos. III. Quinam ad quinquennium vocati sint, explorandum est. IV. Inprimis, Juvenes ab imp. exposcuntur. V. Post 25. annum nonnulli privilegia Scholaribus denegant. VI. Non omnis ætas huic studio apta.	VII. Quo quisque junior, eo perspicacior & laboriosior. VIII. Jalonis sententia rejicitur. IX. Non denegandum est hoc studium Senibus. X. Judicio & Memoria polleat. XI. Nimis rigide L. de Penna quædam requirit in Studio. XII. Ingenium probum, natales honesti & integra valerudo requiruntur. XIII. Vita modestia & cultus requiritur. XIV. Generaliter desiderat istud quinquennium.

quinquennium personam, in qua fiducia profectum est.

XV. Objectum est juris scientia.

XVI. Studium Jurisprudentiæ ante

Justinianum immensum fuit.

XVII. Justinianus, in consonantiam redegit.

XVIII. Constat jure publico & privato.

§. I.

Quæ postquam ita rite se habent, nemo ambiget, primario eorum in gratiam, quibus legum studio incumbere animus est constans, illius cursum quinquennio esse septum.

§. II.

Licet enim Constitutio, quæ ad Antecessores directæ, magis professores quam studiosos spectare videri possit, certum tamen est, propter studiosam duntaxat juventutem professores ab Imperatore compellari, ut ipsi præscriptum quinquennium secundum rationem & methodum a se datam, in docendo fideliter impertiant.

§. III.

Ante omnia tamen investigandum, quos ad quinquennium vocet, siquidem (gnarus non omni ex ligno Mercurium exculpi) promiscue omnes juris studio destinasse nullo modo censeari potest: quos si affecti erimus, ab iis ultro sese separabunt illi, qui intentione Imperatoris, & reipublicæ voto hinc arcentur.

§. IV.

Et ut ab ætate ordiamur, si expressam Imperatoris mentem consideramus, vix quinquam fore arbitror, qui mihi refrageretur statuenti juvenes ad hoc quinquennium præ cæteris ab Imperatore exposci. Id enim toties Imperator non modo in hac ad *Ant. Const. pr. v. ad juventutis eruditionem* §. 5. *fiant juvenes perfecti*, sed & §. 2. *J. de J. & J. ac in proem. J.* explicite ponit, quod totum studiose juventuti inscribit, ut nullam aliam ætatem ei arrisisse haud vana sit conjectura.

§. V.

Hanc Speculator *in. de Reo num.* 9. Alexandr. *ad Br. in l. 1. n. 31. C. de dignit. & Dd. in l. 1. f. C. qui et. vel prof.* in tantum urgent, ut Scholaribus post vigesimum quintum annum privilegia Scholarium denegent: quod ejus ætatis non aliquid amplius præsumantur addiscere posse, Wesenb. *ad Schneidew. in rubr. proem. f. num. 10.* cum posse non dicamur, quod possumus cum difficultate. Glossa §. *penales f. de Act. Dec. Conf. 39. n. 125. Arum. 2. dec. 2. n. 47.*

§. VI.

Etenim bene Plato dicit, quod ætas hominis sit similis ceræ, quæ si nimis tenera, vel dura, formam Sigilli non recipit, nec retinet; si autem temperata, bene recipit & conservat: sic ætas Infantis nimis tenera, Senis nimis dura: Adolescentis ætas ita temperata, ut cito intelligat & memoria intellecta servet. Lucas de Penna *ad l. un. C. de stud. lib. V. R. ad verb. adolescentia.*

§. VII.

Nec puto falsum per Platonem Jctum, cum memoria crescentibus annis decrescat, *l. 32. ff. de furtis*, tritaque mancipia & veterana difficile sit reformare, *l. 37. de ed. ed.* at vero quo quisque junior, hoc perspicacior & laboriosior & docilior a jure præsumitur secundum, Gloss. *in l. 29. pr. super verb. si filius. ff. de lib. & postb. & per d. l. 37. ff. de edil. ed.*

§. VIII.

Ut mirer Jasonem, quando *ad l. quidam eum fil. in f. ff. de V. O.* Juris profunditatem ad quadraginta annos rejicit, prope improbare Imperatoris sententiam, juvenentem ad juris studium eligentis, & dicere: Juvenem in scientia juris natare tanquam leporem.

§. IX.

Nihil tamen propter ingeniorum diversitatem definiam, quorum alia ætate ea, jam maturescunt, quæ alia vix incipiunt florere, v. iterum *de grad. Acad. c. 7. §. 26. seqq.* cum ipse quoque Plato beatum enunciet, cui etiam in Senectute

neclute contigerit, ut sapientiam verasque opiniones assequi possit, Cic. *de fin. bon. & mal. lib. VI.* meritoque proinde sat cito huc accessisse dicendus, qui *sat bene.*

§. X. Quod quidem absque ingenii præcellentia haud quisquam impetraverit, sed oportet iudicio & memoria polleat, aut saltem excellat alterutro.

§. XI. Plura prærequirit Lucas de Penna *ad l. 1. C. qui et. vel prof. §. secundo. queritur*, cujus anxietatem si feras, quam salus publica ferre nequit, aut naturam hominum, quæ raro corporis speciem mentis imagini æquat, vi corrigas, aut non ullum, fidenter dixerim, dederis taliter exornatum juris mystam.

§. XII. Nos paucioribus contenti, ingenio probo honestos natales, propter studii hujus splendorem, hisque integram valetudinem jungimus, ob labores perferendos, nihil in mentem Justiniani delicturi, si præterea modicam saltem fortunam desideraverimus, ne studium intempestive cogatur abrumperè, aut in eo angustia pressus humi reperè. Quibus stipatus, ac insuper bene præparatus illis disciplinis, quas ista sublimis scientia requirit, si in ordinem Studiosorum Juris recipi expetat, quisnam arcebit?

§. XIII. Nihilominus necesse est, vitæ modestia sequatur & cultus, §. 9. *Const. ad Ant. comitem* trahens laborem & animi in bono perficaciam, §. 5. *de Const. v. studeant. v. p. 1. c. 2. §. 4.* quæ naturam hebetem alias immensum juvat, adeo ut nihil sit tam abditum & difficile, quod non perumpat pertinax labor, & intenta ac diligens cura: absit tamen immoderatio, ultra corporis facultatem, quæ facilius amentem reddiderit ac ineptum, quam eruditum, Luc. de Penna *ad l. un. C. de stud. lib. U. R. v. discipul. num 15.* quem hac in materia plurib. *ibid. vide.*

§. XIV. Et ut omnia in unum contraham, talem desiderat istud

quinquennium personam, in qua fiducia profectus est, l. 1. C. qui et. se exc. Barbosa ad l. 1. soluto marr. p. 7. n. 62. (quam jura in Advocator. filios singulariter reponunt, l. 11. C. de Adv. Div. Judic. ibique Brunnem. num. 11. l. 13. C. eod. quia filius præsumitur similis futurus parenti, arg. l. 1. §. filii C. de L. Jul. Maji. Enenkel Baro de privil. par. priv. §. c. 1. num. 37.) & certa quædam spes sit fore, ut ejus scientia illuminetur mundus; Avib. Habita C. ne fil. pro patre. Sichard. ad eandem n. 8. vel saltem republ. in judiciis §. 6. Const. ad Ant. aut alia ejus parte illi credenda, bene gubernetur §. fin. proæm. J. *§. XV.* Atque hæc, & quæ toties interspersimus, objectum thematis nostril latere non sinunt, adeo, ut nihil facilius nobis nunc futurum sit, quam illud, postquam semel patuit, penitius eruere. Hoc scilicet est, quod quinquennium nostrum a tot aliis similibus fatalibus temporibus dividit, vario licet nomine veniens; nunc scientiæ, nunc scientiæ legitimæ §. 2. Const. ad Ant. legum scientiæ, legum eruditionis §. 2. proæm. J. studii l. 1. §. 2. ff. de Just. & jure. studii liberalis rubr. C. de stud. lib. U. R. Juris l. 1. pr. ff. eod. artis boni & æqui ibid. Jurisprudentiæ §. 1. J. de J. J. notitiæ divinarum & humanarum rerum justitæ & injusti scientiæ ibid. veræ Philosophiæ l. 1. §. 1. ff. de J. & J.

§. XVI.

Immensum autem illud fuisse ante Justinianum, supra tetigimus; duobus millibus enim libris & trecentis decem millibus versus §. 1. Const. ad Senat. perlegendis, ruminandis nulla humanæ naturæ capacitas sufficeret; hinc obscuritate dictionis, illinc ambiguitate differentium conditorum ita resistente, ut consonantiam aliquam deduci posse, omnis humana industria desperaret.

§. XVII.

Tamen id perfecit divino auxilio Justinianus, expurgatis & contractis in unum *Codicem* (qui postmodo, denuo revisus & correctus & L. Decisionibus auctus) tribus Codicibus *Gregoriano, Hermogeniano & Theodosiano*, cum novellis ad

dua

sua tempora, mox vero veteres adortus legum commentarios, vastitatem illam, decisis omnibus ambiguitatibus, nullo seditioso relicto, in *quingenta* digessit libros, §. 1. *Const. ad Sen.* utique facile esset studiosis principium studii, prima Juris vestigia in *Institutionibus* mediocriter tradidit, *per. Const. ad Antec.* quibus post *per. Novellas* jus novissimum adjectum.

§. XVIII.

Atque in his quatuor partibus totus scientiæ legalis ambitus comprehensus est, in duas positiones dissectus, juris publici & privati, *in fine J. de J. & J. §. 22.* Magis tamen, si intemius *Const. ad Antec.* examinamus, quinquennio huic deputatum videtur jus privatum, quam publicum. Romani rationem status concernens: hoc provida Imperatoris destinatione, forte propter lubricum adhuc Juventutis iudicium, nec tantæ rei momento par, maturiori lectioni reservato; quod quia expresso destituimur juris fundamento, conjecturæ relinquimus, eoque deproperamus, in quo vis omnis constitutionis propositæ consistit.

C A P. IV.

DE F O R M A.

S V M M A R I A.

- I. Primo anno Institutiones.
- II. Secundo anno Edictalibus,
- III. Tertio Papinianistis,
- IV. Quarto Lytis,
- V. Quinto Prolytis quid proponendum.
- VI. Et hæc in tribus Academiis Romæ, Berythi & Constantinopol.
- VII. Cura principis in eo fuit, ut studiosa juvenus eruditionem legalem a probatissimis Professoribus hauriret.
- VIII. Magistri, qui publicam sibi docendi auctoritatem arrogarunt, infamia sunt notati.
- IX. In publicis locis clare & dilucide doceantur.
- X. Discipulum audita ruminare oportet.

§. I.

Nam inefficax fuisset cura definiendi terminum studii, nisi legislatoris prudentissimi sollicitudo rationem etiam prævisisset, secundum quam tempus convenientissime disper- tiretur, movitque ipsum calamitas priorum temporum, ut qua in parte illa defecissent, feliciter a se supplerentur, *pr. Const. v. sed audire & tramites §. 5. v. ita omnis ordo.* Itaque disponit, ut, primo anno *Justinianis novis* tradantur *Institutio- nes & cæ negōra §. 2.*

§. II.

Secundo anno alternative proponantur *Edictalib.* vel li- bri septem de judiciis, vel libri octo de rebus: Juncto iis uno ex tribus de matrimonio libro, 23. vel 24. vel 25. *l. 3.*

§. III.

Tertio aperiatur *Papinianis* alter liber vel de judiciis vel de rebus priori anno omissus, nec non 20. 21. 22. *ff. cum acu- tissimi Papiniani* lectione §. 4.

§. IV.

Quarto dilucidentur *Lysis* residui a prælectione secun- di anni, decem libri de matrimoniis, tutelis, testamentis, le- gatis; cæteris quatuordecim domesticæ eorum industriæ, & forensi usui reservatis §. 5.

§. V.

Quinto conentur *Prolyæ* Constitutionum Imperialium Codicem & ipsi legere & subtiliter perferutari §. 5. *Coll. J. A. de orig. juris num. 50.*

§. VI.

At hæc in una ex tribus *Academiis*, quæ *Romæ*, *Berybi*, *Constantinopoli* erant, non alibi, §. 7. *d. Const.* & quidem voce magistrorum ad quartum usque annum, vel præsidio anno quinto *pr. & §. 5. d. C.*

§. VII.

§. VII.

Laboraverat enim etiam in hoc cura principis, ut hi, qui legum eruditionem ambirent, eam a Doctoribus probatissimis peritissimisque perciperent: horumque *testimonio jurato l. II, §. 1. C. de Adv. div. jud.* ad causas agendas vel iudicandas vel alias reipubl. partes gerendas promoverentur, *C. J. A. c. 1.* nec adulterina forte aliorum doctrina, litigandi magis vias quam Justitiæ tradentium, infecti, vel heteroclitis opinionibus & ineptis subtilitatibus contra receptas sententias armati, turbas cierent, sacraque Astrææ adyta per omne nefas profanarent.

§. VIII.

Quare hos in cellulis repentes magistros, si publicam sibi docendi autoritatem arrogassent, infamia notavit *l. Sen. C. de un. lib. V. R.* & octo professores publica confidentia dignissimos constituit, quatuor Romæ, duos Berythi, duos Constantinopoli Forst. *Hist. jur. civ. Rom. lib. 2. c. 3.* quibus minus juventutem docendi commendatum, officio suo non minus huic quoque relicto, de quo §. 10.

§. IX.

Illis quippe competiit, ut in locis publicis (privatarum enim ædium, seu domestica studia eis interdicta erant *l. un. §. in autem C. de stud. lib. V. R. v. Brunnem. ibid. num. 7)* interpretarentur clare & dilucide §. 2. *d. Const. in f.* juxta prædictam methodum; quod præstabant alii per indices, vel collecta inventaria, & verborum *νεαρά πύδα* translationem §. 21. *Const. ad Sen* alii per paraphrasticam explicationem: alii denique per commentarios uberiores, prout refert Forster. *c. l.* haud tamen verbosos, ne leges rursus in antiquam dilaberentur confusionem, & autores in crimen falsi inciderent, *ibid.* omnem enim graviorum ambiguitatum resolutionem ipse sibi Imperator, optimus legum interpres, servaverat *ibid.*

S. X.

Discipulis vero credidissesne sic fati jam provifum? imo abunde, attentis obfequentibus, affiduis & ruminantibus. Licet enim Lucas de Penna *ad l. un. C. de stud. lib. V. R.* discipulum non credentem fere impossibile erudiri dicat, secundum Tullium 3. *Rhet.* attamen, sicut apud Judæos, illa animalia pura & sacris apra, quæ ruminant, sic justitiæ aris ille mystes, qui jura & leges reperit identidem & colit. Atque hæc de causis libasse pro ingenii & temporis modulo sufficiat.

CAP. V.

DE EFFECTIBVS.

S V M M A R I A.

I. Effectus scindit quinquennium
I. durans,	XIV. Etiam ferre cogitur socius
omnium bonorum.
II. Qui tangunt subjecti I. personam,	XV. 2. Patrimonium, munientes
III. Ejusque necessitates, nempe	XVI. Tum acquisitionem, conditio-
ne, die, modo, temperatam
IV. æ) Pater filio studioso obligatur
ad studiorum a) sumtus	XVII. Quam inter viros
V. Ad quinquennium,	XVIII. Tam m. c.
VI. b) Debita honesti,	XIX. In legato indebite aliquamdiu
soluto
VII. Ut &, §) qui patrem represen-
tant sanguine, successione,	XX. Et sumtibus annuis usufructu-
que ad studiarelictis
VIII. Hinc illi quidem non confe-
runtur	XXI. Cum retentionem, per privile-
gium absentia
IX. Cum saltem videantur donati,
etsi mater vel fratres ex communi
suppeditaverint.	XXII. Unde læsus restituitur.
X. Eadem ratio in libris	XXIII. II. Absolutum, dum æ) ob-
tento sine media cessant, in-
deque
XI. Quandocunque emtis etsi non-
dum traditis	XXIV. Expirant privilegia per-
sonæ,
XII. Hæc vero conferuntur.	XXV. Absentia.
XIII. Illos, non computandos in Le-
git. regul. v. exc.	

XXVI.

XXVI. Sumtumque & debito.

hincque patet Doctura & Advocacia ambienti

XXVII. Atque consolidatur usus fructus, & conductor expelli

XXX. Et cedit dies legati sub condit. & ex die

XXVIII. Cui satisfaciatur locator.

XXXI. Securusque plene redditur legatarius modalis.

XXIX. & Impleta habetur conditio,

§. I.

Nunc vero dum ad effectus exponendos procedimus, latissimus utrique sese pandit campus, materię nostrę ubertatem largius paulum detecturus, & vix absque cautione rite perlustrandus. Eam ita adhibebimus, ut, prout effectus sponte se in duas partes scindunt, ne copia rerum præpediamur, aliam post aliam ventilationi nostrę subdamus.

§. II.

Ac primo quidem se ingerunt illi, qui durans adhuc quinquennium sequuntur, operosi vel circa subjectum, inter quos tamen alii magis ipsissimam ejus personam circumstant, qualis est: ne legum auditor vel ad munia patrię publicę privarave obeundante quinquennium finitum avocetur. *Dd. ad l. in C. qui et. vel prof.* (ex quo colligit Brunnem. *ad eandem n. 6.* majorem esse favorem studiorum, quam munerum publicorum, & multo magis privatorum.) vel ab alio verbali realive afficiatur contumelia, judicem habiturus Episcopum &c. *arg. ff. 9. Const. c.* quę tamen privilegia eam non habuere latitudinem sub Justiniano, quam acceperunt postea *v. Sect. 2. c. 4.*

§. III.

Alii ejus necessitates muniunt, quos, cum inter omnes maxime emineant, idem semper robur servantes, nunc semel aliquantum prolixius investigare operę pretium fuerit.

§. IV.

Cum pater foro filium destinans (nec enim a principio filium mittere cogetur ad studium, quia nulla eum obligat ad id,

id, lex expressa, & in patris voluntate est, eligere officium, cui filium addicat, Barbofa *l. 1. sol. matrim. p. 7. n. 23.*) ei sumtus ad studia *absolvenda* debeat, de jure naturæ, quod eum obligat per pietatem *l. 50. ff. fam. herc. Menoch. 4. præsum. 191. n. 12.* ad exhibendos liberos, etiam in futurum, *arg. c. 14. dist. 30. l. 12. ff. de leg. III. Menoch. ib.* cui lex civilis accommodat effectum *l. 4. §. 1. 10. 12. ff. de agn. & al. lib. arg. l. 12. §. f. ff. de adm. tut. arg. l. 4. ff. ubi pup. educ. l. 6. §. 5. π. de Carbon. edict. adeo ut cogi ad illos invitus possit. d. l. 5. §. 11. π. de agn. & al. lib. arg. l. 3. π. de in rem versol. 5. C. ad SCt. Maced. ubi Baldus & Brunnem. n. 4. arg. l. 19. π. de ritu nupt. Barbof. c. l. n. 23. 25. & 26. Limn. *f. publ. p. 8. c. 7. n. 2. 3. seqq.* (quicquid contractum receptum falso asserat Garfias *de expensis. c. 3. n. 52.*) imo est excommunicatus, *arg. all. c. 14. dist. 30.* Rebuffus *de privileg. Schol. priv. 53.* ponderans verbum pietatis. Scilicet si filius nullum vel insufficiens habeat peculium, *c. l. 5. n. 7. π. de agn. & al. lib.* & adhuc cum temperamento beneficii competentia, Brunnem. *d. l. n. 4.**

§. V.

Tenebitur omnino eosdem præstare ad quinquennium, *arg. l. 2. pr. π. admunic. & l. 20. §. 6. π. fam. herc.* quandoquidem finis ei placuit, quem absque his viribus noverat non posse obtineri. Autor de Salis *in l. fin. §. si mulier π. ad SCt. Vellej.* Etiam si filio expresse triennium præstituerit; cum ejus non sit, tempus pro publica necessitate & utilitate. *v. c. 1. §. 15. & in favorem filii definitum, coarctare, l. 45. π. de R. 7. aut (quod multi existimant,) filius male dilapidatis per v. g. biennium sumptibus evidentissime se ad frugem recipiat, arg. l. 48. π. de R. 7. Brunnem. in disp. de materia Collationum th. 12.*

§. VI.

Adeoque obligabitur quoque ad debita, propter studia ad usque tempus legibus statutum, a filio contracta, *arg. l. 2. l. 5. C. ad SCt. Maced. ibique Baldus, Brunnem., c. l.*

§. VII.

§. VII.

Hoc autem, quod de patre asseruimus, ad eos omnes extenditur, qui studiosum alere tenentur, tum jure sanguinis, *l. 5. ff. de agn. & al. lib. per arg. l. 1. π. soluto matr. & l. 4. π. ubi pup. ed. Horat. Lutus de privil. Schol. priv. 16. Menoch. 4. præf. 191. num. 19.* tum successione in obligationem paternam, quales sunt coheredes, *Luc. de Penn. ad l. 1. C. qui et. vel prof. §. tertio queritur per l. 2. §. nihil π. de V. O. quicquid obstrepat Bartholus.*

§. VIII.

Atque hic juris naturæ a jure civili adauctus erga studia favor, plus fere se exerit tunc, quando ad heriscundam familiam descendentes liberi rem ab ascendente vivis præceptam in communem conferunt hereditatis massam. Cum enim huic necessitati ea duntaxat subsint, quæ nec debiti necessitatem *l. 11. ff. de collat. bon.* nec liberalitatem parentum meram pro causa agnoscunt, Magnif. Dn. Struv. *Ex. 37. th. 27.* excipianturque adeo donata tam simpliciter *l. 18. C. fam. herc. l. 20. §. 1. in fine C. eod. Brunnem. in materia collat. th. 14.* quam respectu militiæ cum sagatæ *l. 1. l. 13. ff. de coll. bon. l. 1. C. de castr. peculio.* tum togatæ *l. 1. §. 15. ff. de Collat. l. ult. C. eod.* quilibet colligere potest: sumtus in studia a parentibus factos, conferendos minime esse. *l. 50. ff. fam. herc. l. 2. §. 6. eod. Bald. in Aub. ex testamento C. de collat.* quicquid sit de imaginaria læsione reliquorum, Pruckmanno tantopere obstans, *1. conf. 34. n. 50.* quam publici boni æquitas assatim compensat, *Hill. ad. Donell. libro 19. c. 4. lit. Xx.*

§. IX.

Nam si vel maxime debitos neges, ut per *l. 11. ff. de coll. bon.* filiis studiosis salvi esse queant, proteget eos minimum donationis titulus *l. 11. C. de neg. gest. Brunnem. c. l. th. 12.* adeo, ut credendi animum, (quem tamen probabit ex manifestis indiciis,) parum esse profuturum actori, quando inter patrem & filium, ex hac causa, ne naturalis quidem obligatio exoritur, ausit asseverare *C. F. A. tit. de*

D

Coll.

Coll. bon. §. 18. & per l. ult. C. de impub. & al. subst. §. 4. F. de inut. stip. l. 11. C. de neg. gest. Limn. c. l. c. 7. n. 18. Idem dixeris etiam, si eosdem mater ex communibus bonis, post obitum patris, donec legitimum tempus filius explet, subministraverit, vel fratres in communione existentes, licet ægre, suppeditaverint, l. 1. §. 16. ff. de Collat. Mev. 8. Dec. 194. arg. l. 38. §. 1. d. Donat. inter virum & uxorem. l. 52. §. f. ff. pro socio. Magn. Struv. c. ex. 1b. 30.

§. X.

Quibus legitime evectis de libris a patre (& qui patrem representant, §. 7. Horat. Lut. d. iv. pr. 27. undecimo amplius) filio, vel a filio sibimet emtis facilius feremus iudicium, scilicet nec eos in Collat. venire, l. 18. C. fam. berc. l. 15. C. d. Donat. inter vir. & ux. l. 20. §. 1. C. d. coll. nihil obstante (propter favorem, qui privilegia studiorum etiam contra naturam suam extendit, Horat. Lut. d. iv.) si vel maxime locupletior factus videri possit. Barhof. d. l. num. 36. cum sicut armis militat miles, ita libris studiosus, Gl. in l. nepos proculo ff. de V. S. Petrus Gregor. lib. 44. Synt. univ. c. 6. num. 46. Joh. Garfia de expens. c. 4. n. 6. Merito igitur cum ex utrisque par procedat in humanum genus meritum, quod armis expresse collatum est privilegium, per l. 3. l. 4. pr. l. 11. ff. de cast. pec. l. 1. C. eod. & libris concedetur, Brunnem. d. disp. 1b. 10. Perez. in C. de Collat. n. 12.

§. XI.

Sufficit autem quocunque tempore emtos esse, ut propter favorem studiorum salvi sint, seu necessarios seu non necessarios, quod anxie distinguit Menoch. arb. c. 13 l. n. 3. Trentacinq. lib. 1. pr. resol. de legitim. resol. 5. num. 19. Zoesius ad ff. iij. de coll. bon. n. 38. & alii: nec id requiras, ut traditi sint, l. 18. C. fam. berc. quod Baldus urget, ut possit Donatio morte patris confirmari; illud enim supervacuum, hoc divinatorium est, cum in c. l. 18. C. fam. berc. nec litera quidem reperiatur de traditione, & idcirco sententia Imperatoris esse videatur, quod sola illa voluntas patris,

tris, qua filiæ rem destinavit, & ejus nomine eam comparavit, hoc operetur, ut res illa in judicio fam. herciscundæ filiæ adjudicetur, ut præcipua Brunnem. & alii per eundem citati ad c. l. 18. ubi insuper deferendum sit Barbofam ad l. 2. §. quod si in patris ff. soluto marr. n. 9. (qui tantundem compensandum ex hereditate aliis heredibus velit; quod alias rem illam filia in effectu præcipuam, contra expressa legis verba, habitura non sit. v. & Carpz. 3. C. II. d. 17. Magn. Dn. Struv. d. l. Limn. c. l. num. 22. seqq.

§. XII.

Idem de debitis honeste ad quinquennium studiorum causa contractis, propter §. 6. dici debere puto, quamvis enim pater sumtus filio certos suppeditando, non videatur, primo intuitu, ultra eosdem velle obligari, attamen si penitus ejus mens perspiciatur, quæ usque quaque fini & causæ favet, aliud sane apparebit, ita, ut & post facta filium indemnem nolle non possit. l. 20. §. 6. ff. fam. herc. l. 7. §. 13. ff. de SCio Maced. Dn. Struv. c. l.

§. XIII.

His de causis, nisi me omnia fallunt, haud temere quis conjecerit, sumtus in studia factos studioso in Legitimam imputari non posse. Præterquam enim, quod reipubl. interest, juvenes metu decurtandæ Legitimæ, a studio juris, unde pax enascitur, & salus l. 14. C. de Adv. div. jud. non deterreri: insuper Legitimæ imputari non possunt, dum in collationem non veniunt, l. 20. pr. C. de collat. nisi prorsus patrimonium omne exhauserint Hartm. Pist. lib. 1. q. 19. n. 13. qui tunc eos, ut inofficiosos in communionem posse revocari statuit, limitandus nihilominus, quod non procedat ejus opinio, si filius, quamvis doctior, C. J. A. vit. de coll. bon. n. 19. non tamen locupletior ex iis factus sit: quomodo enim sic videbitur cepisse, quod nullo modo erat retenturus? l. 51. ff. de R. J. Hill. ad Donell. c. l.

§. XIV.

Quæ quia firmo stant talo, & juris evidentissimi sunt, cujus ignorantia cuique nocet, l. 9. pr. ff. de Jur. & facti ign.

ign. socius etiam omnium bonorum non ægre feret socium, sumtus in filium, juris studio deditum, ad usque quinquennium facere, nec factos detrahet *l. 73. §. 1. inf. ff. pro socio arg. l. 81. v. nam si commune ff. eod. Dn. Struv. ex. 22. ib. 27.* quippe ea hujus societatis natura est, ipsa innuente appellatione, ut quæcunque tam impendia quam lucra communia sint *l. 52. §. f. ff. pro socio.* At vero quæ libere ineuntur, necessario tempore procedente perficiuntur *arg. c. 21. de R. J. in VI. Hill. ad Donell. lib. 13. c. 16. lit. I.*

§. XV.

Qui circa res seu patrimonium studiosi conspicui sunt effectus, varie, cum modum acquirendi, tam inter vivos, quam mortis causa afficiunt, tum acquisiteorum retentioni provident; quorum amplitudinem, cum brevitatis, quam sectamur, vorum non capiat, veniam impetraturos nos speramus, si eos saltem indicaverimus.

§. XVI.

Illud autem præsciri oportet, nihil esse magis quotidianum, quam ut homines sese obstricturi, prout e re sua fore putant, vel die obligationis initium, finemve, aut utrumque, circumscribant, vel sub conditione suspendant, vel sub modo determinent, resolvendam, si ei ab altera parte satisfactum non sit. Quorum si quid accidat, ut vel dies, vel conditio, vel modus, in absolvendum juris studium rejiciatur, diem, conditionem, modumque definitum sciveris per ea, quæ dicta *c. 1. §. 14.*

§. XVII.

Hinc igitur conductorem juris studiosum, qui, quoad studia sua absolverit, ædes tuas conduxit, ante quinquennium non eliminabis: aut bibliothecæ Tuæ usum ad studia perficienda stipulantem, ante quinquennium arcebis, aut debitorem cui, dum studium absolvis, inducias promissisti, ante quinquennium inquietabis; idem servandum in donatione, ut non sim obstrictus ad pendendas usque ad quinquennium usuras, quas, quoad studium juris finio, mihi creditor remisit, submovendus exceptione pacti conventi

venti vel doli. v. l. 44. §. placet. ff. de O. & A. l. 56. §. 4. ff. de V. O.

§. XVIII.

In primis autem in ultimis voluntatibus efficaciam suam exerit quinquennium legale.

§. XIX.

Hinc legatum, quod indebite Scholari, triennio præfitum est, quamvis tempus non sit modus introducendæ obligationis, tamen in favorem studiorum, in futurum quoque, donec absolvat, præfari oportere, secundum Alciatum in l. si certis annis C. de pactis verb. annis num. 8. per l. 1. C. de fideicom. asseverat Hor. Lucius de priv. Schol. priv. 62.

§. XX.

Illud certum est, quod juris cultori, sumtus studiorum annui, relictæ sine præfatione temporis, ad usque quinquennium denegari nequeant, cum eo usque duret effectus, quo usque causa Gl. in §. 5. Const. ad Ant. verb. anni quinti. Lucas de Penna ad l. 1. C. qui et. vel prof. §. tertio queritur. Cubach. in libr. Brocard. c. 5. broc. 28. Nec dispar ratio est in usufructu ad studia legato, cujus recipiendi ante quinquennium, proprietario spes nulla arg. l. 15. π. quib. mod. usufr. am. ut taceam plura exempla quotidiana olim, nunc factu facilia.

§. XXI.

Hoc tamen, dum omnia contraho, præterire nequeo, quod in eo studiorum causa absentes sint respectu, ut omnia eis tribuantur privilegia, quæ reip. causa absentibus competunt Mauric. c. 340. 366. (ubi contra bonorum distractionem judicis decreto sub hasta restituit. concedit) Odd. p. 1. q. 7. d. 14. Rebuff. priv. 119. Horat. Lut. priv. schol. 11. 77. 96. five procuratorem reliquerint, five non, l. 26. §. ult. π. ex quib. c. maj. tum ut facilius inveniantur, qui studia suscipiant, Duar. ibid. f. 126. Sichard. ad l. 1. C. eod. n. 12. tum quia non est, quod illis imputetur Hill. ad Don. lib. 21. c. 5. lit. L. & L.

§ XXII.

Quare, si intra hoc quinquennium studiosus, vel sententia, *l. 30. π. ex quib. c. maj. vel venditione, l. 6. C. de rest. mil. ufucapione, d. l. 30. ex quib. c. maj. vel præscriptione, l. 1. l. 5. C. eod. sit læsus, omnia rescindantur restitutione in integrum, v. l. 30. & reliquas citatas. Cujac. 22. O. 18. Hill. d. l. lit. R. & hæctenus de effectibus durantis quinquennii.*

§ XXIII.

Nunc superest, ut priusquam ad alia transeamus, illos etiam excutiamus effectus, qui demum post lapsum pleni quinquennii vim suam exercent, inter quos in limine statim conspicuus est hic, quod obtento sine, nulla amplius sit mediolorum cura, *arg. l. 6. π. de præscr. verbis l. ubi π. de donat. m. c. seu ut philosophi exprimunt: obtento sine cessent media. Bald. l. 3. C. de inst. & subst. l. 1. C. de susp. tut. Wefenb. conf. 5. num. 21. Cubach. c. 10. broc. 34.*

§ XXIV.

Unde concludas, quinquennio effluxo I. expirare privilegia, quæ studiorum absolvendorum gratia concessa: neque enim durare longius, quam ipsa studia queunt, *l. 20. π. de mil. test. arg. c. 7. c. 41. extr. de Elect. & electi pot. in primis c. 60. de appell. cum privilegia temporalia omnia, qualia & hæc sunt, nec porrigi ulterius debeant, arg. l. 8. pr. π. de pass. nec ultra id extendenda sint, Dynus ad c. 16. de R. J. in VI. Wirth. disp. inaug. de privil. ib. 89. non obstante, quod privilegia militum perpetua facta sint a Constantino, l. 1. C. de veteran. & decurio torqueri nequeat, quamvis destinat esse decurio, propter memoriam prioris dignitatis, l. f. C. de decur. nam privilegia studiorum, aliò nomine mox fulcienda, non ob dignitatem, sed necessitatem, ex quadam commiseratione conceduntur, uti professus est Fridericus Imperat. Auth. Habita C. ne fil. pro paire.*

§ XXV.

Unde fluit II. priori statu reviviscente, cum non amplius reip. sed animi duntaxat gratia absint, (ω) ufucapionem per quinquennium, saltem effective suspensam, Dn. Struy.

Struv. *Jurisp.* l. 2. t. 9. §. 27. post quinquennium continuo iterum currere, impedimento ab ipsa lege remoto, (S) procuratoreque opus habere diutius absentes ad defendendum, l. 16. ff. *ex quib. c. maj.* Ant. Fab. *ad l.* 28. *pr. eod.* (7) & ad munia patriæ urgeri posse, l. 1. *C. qui et. vel prof.* ubi Baldus Odofr. Butrig. Lucas de Penna & comm. Dd. ut habet Wefenb. *ad Schneidew. in proem. f. n.* 10. Bene enim Lipsius: hoc, inquit, modestiam aut sapientiam (addo libertatem) censet jacere? nihil agere vitæque genus certum horere? ignavia est, magnorum etiam sæpe ingeniorum pestis; ut navis in malacia, ita illa hærent in languore: dum inertia ipsius quædam dulcedo subit, & invisâ primo desidia postremo amatur, teste Tacito *in vita Agric. c. 3. n. 3.*

§. XXVI.

III. Neque patrem (aut qui eum repræsentant, §. 7.) perfectionem scientiæ legitimæ in filio optantem, quam spondente Imperatore, §. 5. *Const. ad Ant.* intra quinquennium acquirere potest, filio propterea sumtus ultra quinquennium subministrare, nec debita agnoscere teneri; & quod inde sequitur, illos, si de facto suppeditati sint, favore studiorum non amplius juvari, ad præsumendam donationem (quamvis privilegio quasi castrensis peculii, quod absoluto studio cursu demum proprie incipit, Magnificus Dominus Lynker. JCrus & patronus meus summe devenerandus *in not. ad Synr. Struv. ex. 37. ib. 30.* certo casu iisdem succurri queat,) adeoque in Collationem absque dubio venire, & in Legitimam imputari debere: hæc autem nec in Collationem venire, nec imputari debere: curenim coheredes ferant, ad quod pater non erat obligatus? ac denique focium omnium bonorum focii in filium impensas probare & ferre non cogi, cum absque fraude vix factæ videantur, in rem acquirendam, quæ acquisita jam est, aut esse debet, bonæ enim fidei ratio semper habenda. Hill. *ad Don. l. 13. c. 16. lit. 1.*

§. XXVII.

Porro liquet, usumfructum alicui quoad studuerit legatum,

gatum, parili ex ratione, cum dominio proprietatis, post quinquennium uniri, *l. 12. C. de usufr.* adeoque, si forte illum cuiquam ad septennium locaverit absentiae suae causa studiosus, post quinquennium proprietarius rem ab usufructuario locatam recipit, renuentemque conductorem expellere non prohibetur, *arg. l. 59. §. 1. de usufr. l. 3. C. eod. arg. l. 8. §. 1. π. de peric. & comm. rei vend.* Mantica *de tacita convent. lib. 5. tit. 10. num. 5. 26.* Barbosa *ad l. 9. C. locat. conduct. num. 10.* Lauterb. *ad tit. eundem lit. c. num. 3.* (Siquidem non potest quis plus Juris in alium transferre, quam ipse habuit, *l. 54. de R. J.*) Pensionemque ab eo, detenti ultra tempus statutum usufructus, *l. 26. π. de usufr. l. 15. §. 2. eod.* aut si jam locator percepit, a locatore petere, *l. 5. C. de usufr.* non obstat. *l. 58. de usufr.* quæ loquitur duntaxat de casu, ubi dies solvendæ pensionis stante adhuc usufructu, jam cessit.

§. XXVIII.

Interim tenebitur locator conductori ex conducto saltem ad interesse, *l. 9. §. 1. π. locat. cond.* nisi scivisset hic ad tempus studiorum legatum esse usumfructum: tunc suæ imputet culpæ, quod non prospexerit, id venire posse, et finito intra quinquennium usufructu, a proprietario expellatur, *l. 9. §. idem π. eod.*

§. XXIX.

Observa dehinc: conditionem, diem, & modum, in studii legitimi absolutionem repositos, quinquennio finito, pro impletis habendos. Unde argue: cum, si quis vel ad docendum, Förster. *bist. jur. civ. Rom. lib. 3. c. 3.* vel in numerum Advocatorum admitti velit, necessarium, & causa sine qua non sit, ut studium legale absolverit, prout expresse habet *l. 3. §. 4. l. 5. §. 4. C. de Adv. div. judic.* eum, cæteris paribus, *v. c. 6. §. 4. & 13.* non posse rejici, qui quinquennium in juris studio, apud *probatos professores* peregit. §. 6. *Const. ad Ant.* Nefas enim esset, credere malum

lum de discipulo, qui Doctorem publico testimonio approbatum audivit, Lucas de Penna *ad l. un. C. de stud. lib. U. R.* cum, ut aromata semper aliquem odorem tangenti: ita conversatio cum excellentibus viris, affricet eruditionem.

§. XXX.

Secundo conclude: si Sempronius Advocatus fisci scriptum heredem rogaverit, ut, quicquid ex hereditate ad eum pervenerit, Cajo restituat, si is studium legale absolverit; Cajo post quinquennium moriente, quandoquidem fideicommissi dies cessit. *l. 4. ff. de cond. & dem.* illud ad heredem transmissum, *l. 5. pr. ff. quando d. l. eod.* computabitque heres fructus interea perceptos in Trebellianicam, *l. 22. §. 2. l. 18. pr. ff. ad SCr. Trebell.* Finckelth. *dissert. de fruct. ib.* 159. 161. Parum differt hic casus: Sempronius heredem rogat, ut hereditatem Cajo restituat, cum is jura absolverit, modo dies illa conditionem faciat, *l. 21. sq. ff. quando dies leg. ced. & particula cum* sumatur pro *si*, quod fit regulariter, *l. 49. §. 2. ff. de Leg. 1. l. 5. C. q. dies. leg. ced. l. 48. ff. de cond. & dem.* Hill. *ad Don. lib 8. ff. 32.* Sin non facit, *l. 69. pr. c. de Leg. III. l. 25. ff. ad SCr. Trebell.* constituitque unice dilationem, in gratiam fiduciarii: adhuc imputabit fructus; non autem idem erit, si in gratiam fideicommissarii, *l. 28. l. 49. C. de Episc. l. 3. §. 3. ff. de usur. & fruct. ibique Gorbosr.*

§. XXXI.

Omnium vero minime dubitari potest in Legatario Donatariove sub modo absolvendi studium juris, quibus quinquennio probe infumto plenissima rei donatae legatarve contingit securitas, *v. c. seq. §. 7.* quid pluribus? re per se clara: tempus est, ut & ad contraria dilabamur.

DE DISSENTANEIS.

S V M M A R I A.

I. Dissentanea patent,	IX. e) Sponsaliis §) continuationi
II. In causis,	favoris studiorum,
III. Et effectibus, ratione subjecti	X. III) tractatione allotriorum,
initio arcendi,	XI. IV) philavtia,
IV. Et formæ neglectæ, II) tempore	XII. neglectu publicorum docto-
abrupto, quod obstat æ) acqui-	rum,
rendo muneri,	XIII. & luxurie,
V. §) Legato conditionali,	XIV. V) languore studiosi pro-
VI. γ) Legato ad diem & ex die,	tracto,
VII. δ) sub modo.	XV. qui suæ culpæ imputet paren-
VIII. (de quo v. exc.)	tis austeritatem.

§. I.

Postquam quæ sit mens Imperatoris, quidque fieri jubeat per quinquennium: quodque nec coarctari terminum, nec proferri velit, hucusque explicavimus, nunc dum ea examinare animus est, quæ ejus voluntari adversentur, facilem fore operam confidimus, si per contrarias euntes causas, contrarios quoque effectus eliciamus.

§. II.

Cumque placuerit Imperatori perfectam definire juris eruditionem, si ejusdem studiosi integram legibus, reipubl. causa, ductu professorum, in locis destinatis, secundum præscriptam viam bene impendent quinquennium.

§. III.

Inde concludo I. segregari initio illos 1. quibus satis est leges non ignorare, 2. quos natales inhonesti levis notæ macula obfuscant, *arg. l. 3. §. 2. ff. de decur. l. 3. pr. ff. de test. Ord. Cam. p. 1. tit. 12. Richard. p. 2. dec. 80. n. 19. Dn. Struv. ex. 8. ib. 20.* (uti refert Itterus *de grad. Acad. c. 7. §. 12.* in celebri Academia carnificis filium e reliquorum studio

studiosorum cœtus a Facultate medica ejectionem, quidni multo magis id fiat a iuridica? certe ab hac Judæi religiose arcentur, per *l. ult. C. de Jud. & cœlic.* non arcendi rigorose (si Sprengerum audias *Inst. Jur. publ. lib. 3. c. 15. p. 231.*) ab illa, imo nec a nobilitate, (quale exemplum novi.) 3. stupidos, ut in quibus profectum spes inanis. 4. valetudinarios, arg. *c. 5. dist. 33. 5.* quos egestas durissima premit. *v. c. 3. §. 13.*

§. IV.

II. Quisquis abruptat, complevisse non videri, seu sponte id faciat, seu ex necessitate: unde arguo, ω non admitti talem in numerum Advocatorum statutorum, per *l. 3. §. 4. & l. 5. §. 4. C. de Adv. div. jud.* nec ad docendum, *v. c. præced. §. 29.*

§. V.

6) Legatum fideicommissumve sub conditione relictum non cedere seu deberi, *l. 4. 1. ff. de condit. & dem l. 2. 1. ff. quando d. leg. ced. l. 9. pro socio v. Bachov. 2. D. 13. 1b. 6. Lauterbach. tit. q. d. leg. ced. lit. B.* nec adeo, si Legatarius vel fideicommissarius interea decedat, ad heredes transmitti, *l. 5. pr. π q. d. leg. ced. etiam si per ipsum non steterit. l. 4. C. de cond. inseri.*

§. VI.

7) Legatum ad diem, donec studia absolverit, non ultra quinquennium deberi, nec ei, qui ante substituit, (cujus certa indicia esse debent,) ulterius solvendum esse, cum culpa sua terminum maturaverit; ex die vero, sub differentia quam supra *c. præced. §. 30.* dedimus, si conditionem dies facit, non deberi: *l. 49. §. 2. ff. de Leg. 1.* si non facit, adjectusque est in gratiam fiduciarii: expectare saltim legatarium cogi, donec quinquennium præterlapsum sit, quod testator respexisse videtur, *l. 213. ff. de V. S.*

§. VII.

8) Legatum sub modo, *v. g. lego Titio reditus ex fundo Tusculano, loco stipendii, ut iisdem studium juris absolvat:* si modus causa finalis relictus fuerit, (ut tunc effectu parum a conditione differat, nisi quod hæc suspendat, ille vero actum initio purum, sub conditione resolvat, Cravetta *cons. 59. n. 4.* Ant. Faber. *in C. lib. 6. tit. 22. def. 2. n. 3.* possibilis, ut in subiecto, quod

supra descripsimus, *l. 44. l. 55. ff. de cond. & demonstr. Dec. conf. 89. Roland. a Valle consil. 56. n. 22. & respiciat (uti hoc casu regulariter respicit, quamvis contradicat Arum. 2. Dec. 2. num. 35.) decus testatoris & salutem reipubl. l. 10. ff. d. Leg. III. amitti l. 1. 2. C. de his que sub modo Coll. Rostoch. in consil. Germ. tom. 1. conf. 4. n. 18. Decian. conf. 70. n. 3. vol. 1. cum que conditiones ruditer implendæ, Dec. vol. 1. conf. 1. n. 1. & non interfit inter modum & conditionem, si agatur de privatione legati, Pacian. Consil. 106. n. 1. etiam modum non servans legato appositum, videtur usque a principio m. f. possessor, ideoque ad fructus perceptos tenetur, Petr. Ant. Angulsol. lib. 6. conf. 25. num. 4. 12. & ita respondisse Dn. Scabinos Lipsi. in simili casu, testatur Arum. d. l. n. 22.*

§. VIII.

Secus erit, si rejectus sit solum in voluntatem honorati, *l. 7. pr. ff. de cond. & dem. Dn. Struv. eod. ib. 103. tunc enim suffecerit & propositum studendi, l. 65. §. 1. π. de Leg. I. l. 69. de cond. & dem. Bald. conf. 284. lit. Z. aut modus ille honorato sit impossibilis, §. *imposs. 7. de hered. Inst. l. 1. de cond. Instit. l. 7. de V. O. Perez in C. ad tit. de cond. insert. n. 1. v. c. 3. §. 6. aut non sit causa, Cravetta d. l. uti & tenuisse Scabinatum Jenensem in casu pari, trad. Dn. Arum. c. l. n. 68.**

§. IX.

2) Sponsalia, sub conditione ejusmodi contracta sponsam invitam haud cogi consummare, *l. 39. π. de reb. cred. Carpz. 2. Dec. 20. Lauterb. tit. de sponsal. lit. f. 2) Denique quicquid studiorum favor præcipui tribuit, amitti, cum generale sit, quod privilegio alicui negotio concessio, aut muneris, non fruatur, nisi qui & quamdiu in eo se exercet, *l. 5. §. 2. & pen. π. de jure immum. l. 6. §. 14. π. de exc. quod tamen ita accipias, ne brevem cessationem implices: certe enim, vegeta ingenia quo plus recessus fumunt, eo vehementiores impetus edunt; breviq; revertens uxor nec divertisse censetur, *l. 48. π. de R. J.***

§. X.

III. Haud trepidabo idem ferre Judicium de his, qui omissio legum objecto allotriis inhærent, ex quibus aliqua quidem voluptas ad tractantem, nulla utilitas in publicam redit. §. XI.

§. XI.

IV. Non juvare prærogativas studii juris, aut ejus præmia manere. Autodidactos, qualis Homericus ille citharædus, *odiff. 10. 147.* qui se gloriabatur, quod non ex hominum institutione, sed divina favente gratia caneret, ex se ipso edoctus. Equidem quisque optima assequi, aut certe sequi se censet. At vero ut in corpore ægro & corrupto quicquid infertur, alimentum est morbi, atque abit in noxam; sic in studioso, qui vitioso semel depravatus opinionis malo. Quamobrem quid polliceatur ab his sibi respublica, qui sibi solis sapiunt? doloribus olim legum non doctoribus, perverforibus non professoribus futuris, *l. 2. §. hoc autem quod ab C. de vet. jure enucl.*

§. XII.

2. Qui obscuris Doctoribus adsident: ubi nota, cum alias scholaris, Judicans secundum præceptoris sui, autoritate pollutentis, sententiam, contra communem opinionem, excusetur: illos litem facere suam, *Rebuff. priv. Schol. 72.* Imo 3. qui non frequentant, *l. 8. ff. de vacat. mun. l. 9. C. de SS. Eccl. Gilken. ibid. n. 16. Brunnem n. 5. Christin. vol. 2. Dec. 10.* (licet notet, eos si Advocati vel procuratoris amanuentes agant, non amittere privilegium) quod ad hos, qui mente vagantur, extendit *Cæpolla post Fulgosium l. 17. §. 14. num. 4. ff. de ad. ed.*

§. XIII.

Denique 4. qui luxurie quinquennium consumunt, de quibus statuit *Barbof. ad l. 1. sol. matr. p. 7. num. 64.* arma eorum, imo si quid aliud, quo pater sumtus non deputavit, emerint, ut peculium profectitium, *Bartholus l. 6. pr. v. ex substantia C. de bonis quæ lib. ad l. 20. C. de Coll. adeoque tantquam bona communia venire dividenda inter fratres, l. 13. C. fam. berc. sumtusque in quantum domi præbenda alimenta excedunt, in portionem hereditariam imputari debere, arg. l. 1. §. 23. ff. de coll. arg. l. 5. verb. necess. sumt. C. ad SCr. Maced. neque præsumendam aliter donationem, quæ ut verbo dicam, cessabit, ubicunque spe profectuum, saltem medio-*

crium, parentes vel republ. exciderunt. Quod intuens, credasne in numerum Advocatorum se asserturum, qui quin quennium exegit, cætera indignum? Non sane conditionis absque qua effectus non obtinetur, ea vis est, ut illa sola data, hunc etiam protinus consequaris, prout noctu valvas fenestris si removeas, non ideo solem preceperis, multa quippe requiruntur sæpe, quæ tamen quando adsunt, non sufficiunt.

§. XIV.

V. Et postremum tene: Nullum habere ultra quin quennium languentes in ipso quinquennio asylum. Satis quippe indulgentum juventuti, tempus jam ut quæ in utilitatem communem didicerint, agant. Sane Xenocratem canum cum adhuc in Academia offendisset versantem Eudamidas, rogans quendam: isthic ille quid ageret, eo subjiciente: virtutem ipsum quærere, regessit scite: ecquando hac utetur, si adhuc quærat? Perez *in præf. comm. ad Cod.* Sed nihil aut aliud agentibus tempus effugit; illorum tamen culpa, qui cum lege abusi sint, ejus se auxilio indignos reddiderunt, Vasq. *illustr. contr.* 35. n. 14.

§. XV.

Atque hinc est, quod conqueri de asperitate parentum; facultates porro denegantium, vel sua legitimam præcipientium infelicitate; postquam enim semel eos obligationi satisfecisse sufficiat, l. 18. ff. de V. O. suæ culpæ impudent, quod rei suæ melius non caverint. Quinimo pater & creditorem, debitum a filio factum poscentem, repellere potest exceptione SCti Maced. quod pecunias, quas sua pietas recusare poterat, subministraverit, l. 7. §. 13. ad SCti. Maced. l. 5. C. eod. Vasq. d. l. transgressusque imperatoris voluntatem, filium in super quantum in se erat, refractarium reddiderit, v. Donell. *lib. 12. c. 27. lit. H.* Sed cum de hoc articulo pluscula jam disseruerimus, nunc prolixitate superfedemus; missaque Justinianeæ hypothese, hanc adorimur, quæ illam post longam studii juris noctem feliciorē sidere excepit.

SECTIO

SECTIO II.

CAPVT I.

DE

CAVSA EFFICIENTE ET
FINALI.

SVMARIA.

I. Studii juris post Justinianum neglecti,	VIII. Mox vero, migrante in Germaniam jure Justiniano,
II. Terminus arbitrarius fuit,	IX. Quinquennium communi receptione instauratum est,
III. Magno ad ipsum jus damno;	X. Quamvis non absque labe,
IV. Donec, illo ex squalore restituito, dum honores adjiciuntur.	XI. Donec concilio Basileensi, & ord. cam. illud severe requireretur.
V. Ne hi per indignos vilescerent.	XII. Ob urgentissimas rationes.
VI. De dignis deliberatum,	
VII. Et sexennium studio constitutum.	

§. I.

Ingruente enim post Justinianum, cum Gothis, Wandalis, Langobardis, Francis, Saxonibus, in Italiam barbarie, recedenteque paulatim & in Oriente linguæ latinæ usu; accessu invidioso novarum legum, utrobique juris Justiniani auctoritas, hinc prorsus concidit, illinc arbitrario, quod prævaluit, jure valde imminuta est, totam enim extinctam quis dixerit? Dn. Strauch. *in Irner. non errante c. 2.* Magn. Dn. Struv. *ex 1 ib. 70.*

§. II.

Adeoque (ut misso oriente occidenti tantum inhæreamus) uti Juris studium, ita magis terminum ejusdem in nudo cultorum, quorum in tanta rerum omnium vicissitudi-

studine paucissimos habuerit, placito confedisse, non vane augureris.

§. III.

Quam autem ista publicæ rei catastrophe, juri prope exitiabilis fuerit, res ipsa demonstrat, dum sicut ferrum usu splendescit, situ rubiginat, ita illud defectu colentium, colentiumque ruditate eum contraxit squalorem, ut diu splendor & decus ejus obscuritate tabuerit.

§. IV.

Plane, conclamarum de eo videbatur, nisi Mathildis jussu sub Lothario per Irnerium quasi postliminio in publicam docendi libertatem iterum assertum, & situ suo paulatim, Friderici I. Imperatoris, studio honorem & præmia reddentis, immunitatibusque augmentis gratiosa clementia, ab interpretibus repurgatum, ut commune jus, iterum cultum fuisset. Sub illis enim Imperatoribus, cum antea magistri appellatio, magis frequens, omnibus artium, scientiarum linguarumque professoribus tribueretur, *l. 57. de V. S. Honori legum studii id datum est, ut interpretes earum, Doctoris titulo solemniter ceremonia insignirentur. v. Heig. l. 2. q. 11. n. 48. Limn. d. l. c. 8. n. 2.*

§. V.

At vero cum ad salutem reipublicæ non parum adferat momenti sicut aliorum omnium ita & Academicorum honorum decens distributio; utique singularis in eo debet esse cura, ut non nisi bene meritis & dignis, honores isti conferantur, quod urget tum justitiæ distributiæ ratio, tum hæc causa, ne dum sine discrimine dignis indignisque impertiuntur, vilescant, & spernantur, *Iterum de grad. Acad. c. 7. num. 1.*

§. VI.

Idcirco postea in privilegiis quadam cautione abusu provifum, quique indigni haberi debeant expresse monitum; prout de privilegis Bononiensis Academiæ refert Bartholus *ad l. 5. C. de Adv. div. Jud. literis scilicet Papalibus fancitum: quod nullus ad Doctoratum possit assu-*
mi

mi, nisi studuerit sex annis in legibus, & quinque in decretali in studio generali, & ita eos oportere jurare; quod distinctius habet Baldus, ejusdem discipulus, *ad legem eandem*, nempe, dicere privilegia ibi, quod ad Doctoratum juris civilis nullus accedat, nisi studuerit sex annis, nec ad Doctoratum Juris Canonici, nisi quinque studuerit annis.

§. VII.

Cæterum non latuisse Cæsarem aut Papam Justiniani decretum nemo dubitaverit: annum autem tempori ab eo definito adjectum mirabitur quispiam, & cur quinquennium non suffecerit, prout in Canonico, ita nunc & in civili jure. At vero movit inprimis, tanto tempore (per quingentos enim circiter annos studium Juris Justiniani languerat,) in vecta in leges obscuritas, quarum eruendo genuino sensui, quinquennium verus, initio instaurationis, satis non erat, adeoque bene, quod Justinianus, cum sui temporis defectus corrigeret, quadriennio angustiori fecit; hoc illi rursus legi a Justiniano lata, eadem urgente necessitate, præstiterant.

§. VIII.

Quæ dum ita Imperator & Pontifex pro stabiliendo partim jure civili, partim pro introducendo Canonico in Italia ordinat, utriusque sensim juris autoritas trans Alpes migrans, primum in Gallia ab Academia Parisina docendi libertate recipitur, sed mox, sub pœna excommunicationis, ab Honorio Pontifice avocata, Conring. *de Antiquit. Acad.* post aliquam seculi moram, dum Germania Academiis exornatur, exemplo Italicarum Academiarum in hac quoque publicæ vindicatur cathedræ, foro jam quadantenus cognita, mox communis, v. Heiderum *in deduct. Lindav. p. 829.*

§. IX.

Cum vero totum, prout in complexu est, salvis duntaxat statutis, utrumque receptum sit, valeatque ex generali ista receptione, Magn. Dnus Lynker *in notis Syn. Struv. ex 2. th. 36.* certus esse potes, ipsam quoque de quinquennio

quenniō nostro legem, quandoquidem nulla contraria statuta in re tunc novissima extare potuerunt, in quantum quiviv ac debuit, esse receptam, & adeo etiam hoc in communi receptione firmum fundamentum positum esse.

Cætera in Antiquitate caligant, nisi quod conjecturare possis, irrepsisse illud ex Italia, a quo Professores Doctoresque petebantur, Dn. Struv. *exerc. 2. lib. 35.* nonnullos abusus, ubi illi jam creabantur Doctores, qui postmodum reproberi poterant, Barthol. *ad l. 2. C. de prof. & med.* quorumque privilegia, ut indignorum, Episcopus Capuanus lacerabat, ut habet Alex. Tartagn. de Imol. *ad Barth. verba reprobari*, incasum monente glossa quod assumens doctoratum indigne mortaliter peccet, ut tradit Alex. *ad Bald. in l. 2. in fine ad verbum doctoratus.*

§. XI.

Donec ad illos tollendos expresse in Concilio Basileensi, An. 1438. sess. 31. *s. videlicet, de collat.* repeteretur, ne ante studium legibus impensum per quinquennium ad minus in aliqua nominata Academia, quispiam Baccalaureus juris utriusque aut alterius, collationes in ecclesiis metropolitans cathedralibus & collegiatis obrineat: exceptis filiis natis ex utroque parente nobili, & antiquo genere, quibus sufficit triennium. Quod & regia Ludovici XII, constitutione cautum esse Anno 1512. *art. 8* memorat Petrus Greg. *lib. 49. Syntagm. univ. c. 6. n. 20.* Ut jam vix dubium superfit, generali consensu omnium, qui jus Justinianum vel Pontificium agnoverunt, quinquennium abusibus inumbratum, pristino vigori restitutum esse præsertim, posteaquam ei certum accessit pondus per Ord. Cam. *de Anno 1555. p. 1. tit. 3.* von Geschicklichkeit des Cammer-Richters und der Beysitzer. verhis: sollen &c. ehe sie zu Beysitzen genommen, in Universitäten, welche zum wenigsten von unsern Vorfahren Röm. Käyfern und Königen, die ieszige Käyserl. Majest. oder uns confirmiret, gelesen, oder zum wenigsten fünf Jahr lang in Rechten studirt &c. haben.

§. XII.

§. XII.

Hoc autem fieri gravissimæ urserunt rationes; si enim tunc, cum mores, & jura, & verba civilia sane erant notiora, faciliora perceptu, integrum omnino quinquennium requireretur, ut ostendimus supra, quid non requiratur nunc, ubi spinis omnibus horrere iterum videntur omnia, quæcunque ab antiquis de jure prodita, Cujac. 12. *Observat. ult.* Ut fileam calamitatem, quam ab ipsis suis interpretibus jus civile passum, cum eorum barbaries ineptis glossis plus caliginis quam lucis inferret; usque dum renascentibus humanioribus literis, jurisprudentiæ suus fulgor reddi cœptus. Franzk. *præf. ad ff.* Sane si nulla prorsus suppeteret causa, solus studii, quo hodie circumfunditur, ambitus angustiorum terminum non concesserit, Hill. *ad Don. l. 18. c. 3. lit. pp.* adde Wurms. *in nunct. jur. contr. præm. contr. 9. n. 11.* quod hic longius prosequi supervacuum fuerit, uti non minus, multa de sine subdere, quem *Secl. l. c. 2.* fuse exposuimus.

C A P. II.

D E O B I E C T O .

S V M M A R I A .

- I. Subjecti nunc quoque eadem requisita propter ambitum objecti complectentis.
- II. Jus civile, feudale.
- III. Canonicum.
- IV. Publicum & statuarium, utinam non insuper dd. dissenso gravi.
- V. Quod certe sine congruo tramite tarde absolvas.

§. I.

Requisita subjecti, quæ supra dedimus, *Secl. l. c. 3.* in tantum imminuta non reperias, ut potius majore adhuc intem

intentione urgeantur ab ipsa objecti amplitudine & rerum diversitate.

§. II.

Nam si antiqua tempora respicias, unum erat per totum Romanum orbem Jus, illudque uniforme, licet quatuor distinctum systematibus, in quorum tribus quid obtineat, in postremo quid observari dehinc velit, Imperator complexus erat. At vero dum hoc in Italia a victoribus, non libenter legibus victorum pariteris supprimitur, interea voluntarium quoddam enascitur jus, quod postea in scripturam redactum, jam Ao. 1168. Hugolinus corpori juris, paulo ante Ao. 1137. Pisis inter prædam reperto, post Novellas annexuit, & decimæ collationis titulo insignivit, Magnif. Struv. *Synt. feud. c. 1. th. 7. n. 4.* Nec separarunt illud Doctores in Italicis Academiis, sed potius, quam juri communi debebant, Romanum puta, sponte etiam consuetudinibus illis adhibuerunt industriam, studiososque juris illas docuerunt.

§. III.

Quamobrem cum jam irrepsisset ea dem, jussu Eugenii III. Pontificis, Gratiani decretum, quadantenus approbatum, (varia enim ejusdem, pro fide compilatoris autoritas est) mox majore accessu Decretalium Gregorii IX. (quibus irrefragabilis autoritas) auctum; inque Academiis Germanicas facultas illustrandi juris introduceretur: triplex istud jus, per professores ab Italia petitos in scholas, hinc in fora quoque Germanica translatum, haud sane unius labor diei.

§. IV.

Quid vero si addideris jus statum reipubl. Germanicæ concernens, constitutionibus & legibus imperii clausum, quod seculo decimo quarto demum, occasione tumultuantium Pontificum adversus Imperatores excoli cœpit Dn. Schweder *jur. publ. p. 1. c. 1. §. 8.* quid si cogitaveris consuetudines tot speciales & singulares, Dn. Struv. *ex 2. th. 40.* imo denique commentarios interpretum infinitos, illumque Jctorum incredibilem dissensum? (de quo merito quis optaret,

optaret. ut summi principes Lucium Gallum imitati, qui cum Pro Cos. ex prætura in Græciam venisset, Athenis Philosophos, ut aliquem controversiarum modum facerent, hortatus est, operam suam pronis pollicitus, teste Cic. *de LL. lib. 1.*) quod ex parte Seren. Elector Saxon. Augustus ad æternam suam gloriam jam præstitit, auctoritate sua, accuratam post inquisitionem, rejectis sequioribus, meliores unice sententias confirmarent.

§. V.

His igitur partibus hodie juris eruditio circumscribitur, quas si ea accefferis methodo, qua olim jus unicum Justinianicum; tot lustra hodie desideres, quot imperator signavit annos: citiusque canescas, quam ad metam cucureris, nisi dexteritate ingenii congruum assecutus tramitem circumspicte festines.

CAPVT III.
DE FORMA.

SVMARIA.

I. Universalem methodum, qui tentarunt hodie, frustra.	IV. Cujus initium immatriculatio.
II. Certe absque suffragio summæ potestatis fuerunt, acquiescentis.	V. Non depositio.
III. In tempore.	VI. Et loco privilegiato.
	VII. Ob causas.
	VIII. Urgendo.

§. I.

Sed uti in hoc totius rei cardo vertitur, ita inde mea me quoque verecundia retrahit, ubi tot maximorum virorum votum & labor extremum inania fuerunt. *v. tamen Vultej. de studio juris, & Magn. Dni. Præsidis de eodem Diatriben.*

§. II.

Inde nisi fallor nulla hucusque Studii Juris, prout hodie est, tractandi methodus summæ arrisit potestati, quod diversitas ingeniorum maxima unum non feliciter servet ordinem, nec se in tanto ambitu communibus terminis includi patiatur, postquam tot exemplis illustre eandem viam huic naufragam evasisse, quæ alii cesserat in salutem. Quapropter suo quidem quisque periculo permixtus, nec anxie requisitum aut inquisitum, qua arte pertigerit ad Portum, modo reipubl. in emolumentum per fluctus immensi juris honeste enataverit.

§. III.

Ne tamen per omnia arbitrio suo relinquerentur, qui studio dare operam cupiant, ex quo facile in priscum chaos cuncta relabi possent, de loco & tempore conventum est, tam ut quis intra illud finire studium posse crederetur, quam ut ne finivisse ante illius lapsum videretur.

§. IV.

Initium cursus quinquennalis ab immatriculatione Bartholus *ad l. un. C. de colleg.* Baldus *l. ex tempore C. de test. mil.* petunt, cum per eam demum in ordinem studiosorum cooptetur scholaris, Gail. *1. obs. 21. num. 9.* & adeo tunc incipiat gaudere privilegiis ordini suo concessis, Brunnem. *ad Avib. Habita C. ne fil. pro patre.* Quibus non refragabor, hoc tamen monens, non ubique id procedere, præsertim ubi inscriptio non urgetur, uti de Perusina testatur Horat. Luc. *de priv. schol. cap. de his qui gaudent. num. 20.* ubi maticulis eam non uti refert, & proinde tunc testibus, aut juramento opus erit, *v. c. 4. §. 7.*

§. V.

Imo a depositione, uti vocant, de qua vid. *Limn. 7. publ. publ. p. 8. c. 6. n. 10. seqq.* numerandum lustrum putaveris, quod hæc inscriptionem præcedat; sed nec ubique illa at-

ten-

tenditur, & ubi adhuc in usu, magis conditionem, sine qua immatriculatio non impetratur, conficit, quam ut studium generale, uti Pontifex loquitur, abhinc cursum ordiatur, quod sæpe in longos adhuc annos differtur.

§. VI.

Ex quo colligas (quod præceptum poterat) non esse nec numerari quinquennium, nisi in *Academiis* versanti, prout certa conjectura est, tum per ea, quæ supra dicta c. 4. quam *Avib. Habita*, ubi Imperator disponit: *in locis, ubi literarum studia exercentur.*

§. VII.

Eum enim in finem tot *Academiis* Germania abundat, quot non namerat reliqua Europa, teste *Conringio de Antiq. Acad.* & *Domino Schwedero c. l. p. 2. Sect. 1. c. 6. n. 2.* ut facilius ad locum studiis aptum perveniatur, nec ullum reperiant inutiles Autodidacti patrocinium, qui plerumque, sicut equæ in Iberia a favonio vento imprægnatæ, evanidum edunt foetum. Nam per humanam impotentiam fere non speres, ut quis felix sibi per omnia sit daduchus: itaque illi publica auctoritate in quavis *Academia* constituti sunt viri, quorum consilio & ope per asperitates Juris prorumpas, quos ea tamen assiduitate & attentione, ut supra *Sect. 1. c. 2. & 4.* monitum, audire, & consequi constanter oportet, ut ille ad rem publ. redeat fructus, quo ipsa saluberrima consilia directa sunt.

§. VIII.

Et hoc est, quod & Imperator *in ord. cam. c. l.* ab *Affessoribus* requirit, & Saxones, non contenti, quod quis amanuensem *Advocati* aut *procuratoris* egerit, urgent *in ord. Torgan. de an. 1583. tit. von Advocaten und Procuratorn, & ord. polir. de An. 1612. tit. 3.* besonders auch; refertque decisum *Do. Carpz. I. C. 1 d. 18.* da er nun auch seine testimonia, daß er auf *Universitäten* gewesen und *Jura* studirt, von seinen *Præceptoribus*, die er gehört, zu den *Acten* bringen würde, so wäre *Beflagter* zu antworten schuldig.

C A P.

CAP. IV.

DE EFFECTIBVS.

S V M M A R I A.

I. Effectus eminent I. in immunitatibus.	V. II. Honoribus Doctoreis non ante quinquenn. impetrandis.
II. Contentis in Auth. Hab.	VI. Licet nonnulli citius ad eruditionem pervenerint.
III. Expressè.	VII. Prout observat Acad. Tubing.
IV. Per argumentum.	

§. I.

Quosnam durans finitumque quinquennium gignat effectus fule supra dissertatum est, ut jam opera ista superfedere, lecturumque tantum *ad Sect. I. c. 5.* remittere possemus, nisi quidam occurrerent, illi hypothese nondum cogniti, quos nunc ordine ferente, tanquam spicilegia annecti *capitis 5. §. 2.* instituti nostri ratio requirit.

§. II.

Monuimus autem *c. 1. hujus Sect.* Imperatorem Fridericum I. privilegiis & honoribus studia literarum, imprimis vero legum ornasse atque exstimulasse, quæ tunc quidem expressè in Auth. Habita, quam Codici *ad tit. ne fil. pro patre &c. conveniatur*, inseri iussit, contenta, mox argumento ejusdem a Doctoribus in majorem latitudinem deducta sunt, v. omnino *Limn. c. l. c. 9. per totum.*

§. III.

Primum ejus membrum peregrinantes studiosos, & eorum nuntios a vectigalibus & oneribus aliis eximit, alterum ab injuriis, quas eorum persona atroces reddit, munit, tertium a repressaliis solvit, (etiam parentes filios invisentes, quasi hi efficiantur unum corpus cum eo, qui studiis incumbit, *arg. l. 2. & 3. ff. de usu & habit.* *Sichard. ib. n. 16.* & pecuniam deferentes, *Rebuff pr. schol. 72. Hill. lib. 17. c. 13. lit. F.*) quartum fori electionem, quintum forum studii adjicit, quod hodie fori electionem, postquam studiosus propter juramentum Rectori præstitum, ejus jurisdictionem declinare non valet, pæne absorpsit, *Carpz. 1. C. 27. d. 10.*

§. IV.

§. IV.

In quas verò consequentias eandem Doctores, favore studiorum, traxerint, nimis prolixum foret hic edisserere, duas ex tanto acervo addidisse sufficiat, I. studioso non posse a mercatore pecunias a patre missas deferente compensatio- nem objici, Rebuff. *priv.* 168. *arg. l. 3. C. de compens.* Bald. in *l. fin. §. f. C. de bonis quæ liberis*, ne aut defertor studii efficiatur, contra §. 2. *f. de f. & jure*, aut egestate in studio laboret, Horat. *Lut. priv.* 20. Hill. ad Donell. *lib. 16. c. 15. lit. g.* Ex quo manat II. studiosum non posse conveniri in solidum, id- que per usualem extensionem, *l. 6. pr. ff. de rejud. & arg. Avib. Habita*. Horat. *Lut. pr.* 5. non obstante Donello *lib. 27. c. 9. N. & Eneki priv. mil.* 33. qui de doctrinali interpretatione lo- quuntur, conf. Lauterb. *disp. inaug. de benef. compet. ib.* 21. Atque hæc studioso LL. nemo jure denegaverit, donec studia absolverit, *v. Sect. 1. cap. 5. §. 24.*

§. V.

Quod autem ad honores attinet Doctoreos, cum illorum impetratio quinquennio coercita sit, quis vitio verterit Vul- tejo *prolegom. de stud. juris Spd. Rom. præmissis*, neminem ad gradum Docturæ vel Licentiæ admittendum statuenti, ante quinquennium expletum; cui subscribit Hill. ad Donell. *lib. 18. c. 3. lit. pp.*

§. VI.

Neque impedit, quod quidam, ingenio prodigioso, ante illud ad eruditionem pervenerint, illud enim paucissimis contigerit, forte quod sunt Thebarum portæ, quot divitis ostia Nili, quorum paucitas ideo legem evertat? *l. 4. §. 6. ff. de LL.* imo si eruditionem urferis, dixero tamen, principis mentem prævalere, quæ quinquennio non modo studioso- rum animos ad eruditionem exacuere, sed & ambitioni li- mites ponere voluit; hocque adeo cavit, ut nemo, saltem ante illius lapsum, summos honores, utut meriti viderentur, (indignos enim alias jam examinis rigor arcebat,) vel petere auderet, vel conferre.

G

§. VII.

§. VII.

Hinc est, quod strictissime illud observet Academia Turingensis, teste Wurm. *nucl. jur. contr. in proem. contr. 9. n. 12.* quæ ante juris Candidatis Doctoreos honores non impertit, quam jurisjurandi religione affirmaverit, se in studio juris pertractando integrum quinquennium complevisse, collatura eosdem absque mora, si cæteris paribus, quinquennium studio datum fuerit, vide *c. 5. f. §. 29.*

CAP. V.

DE CONTRARIIS.

S V M M A R I A.

I. Contraria fufius explicata breviter.	IV. Cum aliquo questu, quod nullum discrimen teneatur in subje-
cto studii,
II. Tam quoad privilegia,	V. Et honorum.
III. Quam honores tanguntur.	

§. I.

His ita stabilitis, quid quinquennio studii juris, etiam secundum hanc hypothesin adverteatur, liquidum esse poterit, nec urget necessitas multis ante dicta repetere, cram-
bemque bis coctam ad fastidium apponere.

§. II.

Certum enim: non merere I) privilegia, hos, qui 1) extra Academias vivunt, *v. c. 3. §. 6.* nec 2) qui in Academiis eorundem causam destituunt, vel α) absentia, vel β) ignavia, aut γ) improba alias vita; ubi nota a focum rixas moventem, si probe delumbatus fuerit, nullum in Avth. malorum non miseretur, propter §. 2. *J. de bis qui sui c. 24. extr. de priv. Wirth. de priv. th. 149. 150.* deletumque propter delictum ex matricula, illa amittere (recepturus tamen si in alia Academia inscribatur,) Dn. Schweder *Jur. publ. p. 8. sect. I. c. 6. §. 10.*

§. III.

§. III.

Adeoque nec II) Doctoralem dignitatem, de rigore juris; si vel maxime acquisiverint eruditionem extra Academi-
 as, utpote in quibus quæri eruditio præcise debet, *v. sect. 1. c. 4. §. aut in Academiis*; quinquennio quidem, sed improbe, exacto, dignos non indepti sint in perfectione Legali profes-
 sus; qui ex solo temporis in Academia peracti spatio hodie certo æstimari non possunt. *Fibig. El. jur. publ. semid. V. q. 1. num. 79.*

§. X.

Atque hæc si strictius observarentur, ut salus reip. omniumque bonorum votum desiderat; næ tantæ non quotidie ingeminarentur in laudatissimum ordinem contumeliæ, & minus eriam orbis, de quo quereretur, haberet. At vero dum tanta discipulorum multitudo, ingenio partim destituta, illi se adscribi ordini gestit, parentesque magnis votis viaticisque filios qualescunque eo destinant, necesse est, (judicio eruditi Jesuitæ Adami Conzenii, quod citat *Iterus de grad. Acad. c. 7. §. 20.*) multos in ipsis carceribus, alios in medio, alios in fine, prope metam ipsam, virium defectu con-
 cidere.

§. V.

Huc accedit honorum nimia profusio, quorum vulgatum decus, postquam unusquisque fere, qui qualemcunque studiorum fiduciam habet, vitio sæculi per præcipitia blandularum velitationum, quæ rigorosa esse deberent, admittit, *Franzk. tit. de orig. juris num. 59.* aufsert, ingentem etiam studium LL. patitur contemptum, priscaque paulatim desidia redit. *vide querentem Dn. Arumæum disc. 1. ad aur. B. q. 5.* Sed hæc pluribus persequi, nec modestia, nec judicii adhuc ætate vacillantis immaturitas patitur, ne videar doctos interstrepere anser olores, quamobrem eo redeo, unde divertit.

CAP. VI. ET VLT.

D E V S V.

S V M M A R I A.

- I. Quando hodiernam faciem inspici-
 mur, a quinquennio, dum negli-
 gens impunis, rarus observa-
 tor, &
 II. Venalis honor,
 III. Sed male,
 IV. (licet videatur facilius juris stu-
 dium,
 V. nihilque tempus & locus confer-
 re.)
 VI. Recessum.
- VII. Nihilominus tamen, cum lo-
 co quinquennii nullus certus sit
 terminus,
 VIII. Nec arbitrio iudicis is relin-
 qui debeat, consultius reor,
 IX. Ut quinquennium retineatur,
 X. Nihil morans Rec. Imp. de Ann.
 1654.
 XI. Qui de accessorio agit.
 XII. Tantum fatis.

S. I.

Scilicet vidimus hactenus quinquennium a Justiniano constitutum, consuetudine Germaniæ in Academies & foro receptum, a Concilio Basileensi abusibus purgatum, & ab Imperatore per ord. cam. approbatum & confirmatum: superest, ut quæ ejus hodie facies sit, postremum dispiciamus. Sicut nimirum evenit, ut optima consulta exequentium libertas, optimas leges consuetudo adversa evertat, illudque promptius, si negligentium exigua habeatur ratio: ita & quinquennio nostro accidit, ut, cum tantâ teneretur a Germanis, quanta ab Italis tradebatur, severitate, diversitate cultorum, scopo viribusque differentium, defectu excessuque transilitum, a plurimis negligenter, a paucissimis debita observantia suspiceretur. Hi fere erant ii, quos honesta ambitio honorum sublimiorumque officiorum tenebat, multis numeris superati ab iis, quos egestas reprimebat, aut stupor.

S. II.

Sed mox etiam isti carceres rupti, postquam stupor divitiis ornatus, eo quo alii virtute penetrant, non erubuit opi-
 bus

bus grassari. Creditiffes fucos hos ignavos a Lauro submo-
 turos Astræ Myftas : nisi fulgor auri illos etiam expectoras-
 set, ut reciperent absque personæ intuitu, (quod erat Judi-
 cum scil.) dignos indignosque, securi, quod donariorum in-
 vidiam sub hoc prætextu : spem scilicet esse ut candidatus
 præmium adhuc mereatur, (licet contra *l. ult. C. de stat. & im.*)
 subducerent. Aque ita venalis honor, & indistincta omnium
 ad Themidis sacra admissio, mox quinquennium pæne ab-
 sorpsit, paucissimis ad eam perfectionem enitentibus, quam
 camera & superiores ecclesiæ requirunt, plerisque securis,
 quod alia fora; & parochiales ecclesiæ (quibus secundum
 Concilium Basileense *c. l.* triennium satis est.) asyllum sint præ-
 bitura. Indeque est, quod Dn. Brunnem, observantiam ab
 eo male recessisse dicat *ad l. 11. C. de Adv. div. jud.*

§. III.

Nec hoc immerito, si modo rigorem juris, & præcisum
 imperantium votum, eosque simul contemplemur, qui juris-
 jurandi religione ad curam observandi quinquennii adstricti
 erant; prorsus, ut si consuetudinis longævæ ususque contra-
 rii non vilem auctoritatem putes, tamen præter commune
 commodum & rationem introducta, usque adeo sui non va-
 litura sit momento, ut aut rationem vincat, aut legem, *l. 2.*
C. quæ sit longa consv.

§. IV.

Concedamus vero, postquam tot leges a foro recesser-
 runt, imo pæne tituli, ac fere dixerim libri, quorum usus vix
 aliquis est in jure, iis præsertim, qui foro non scholis fer-
 viunt, tot etiam juris compendia hodie, ut fere videatur juris
 scientia facilior, non esse cur *tantopere* quinquennii habeatur
 ratio, Brunnem. *ad l. 3. §. 4. C. de Adv. div. jud.*

§. V.

Quando etiam palam est, quod nec locus, nec tempus
 nudum, sub potestate ingenia habeat, adeoque causa eruditio-
 nis esse non possit, quam labor & ingenium præstat, *arg. l. 1. 2.*
§. 1. verb. Jurisperitos C. de Adv. div. jud. Perez. ibid. num. 8.
 & proinde nihil interfuerit, si ve quis quadriennium vel trien-
 nium

nium in studio juris collocaverit, modo solidam habeat doctrinam, dignus tunc honoribus amplissimis, Magn. Dn. Præses in *Diatr. de stud. jur. tract. sect. post.* Cui subscribit Dn. Schweder *c. l. n. 14.* nullum annorum terminum acquirendæ dignitati Academicæ ponens, neque quamdiu quis, sed quam laudabiliter in studiorum castris militaverit, considerandum ducens; quo ipso nescio, an non & indicet rigorosam quinquennii in Candidatis observantiam, quam in illustri Eberhardina viguisse, supra meminimus, *c. 4. §. 8.* desuevisse.

§. VI.

Unde etiam in generali cameræ decreto 30. *Sept. 1672.* de Advocatorum cameræ qualitatibus publicato, simpliciter requisitum duntaxat, daß sie einige Jahre auf approbirten Universitäten dem studio theoretico obgelegen, Dn. Dekherr. *nor. ad ord. cam. p. 1. tit. 3. pag. 165.* & secundum ordinationem supremæ curiæ Würtenb. *p. 1. tit. 4. in pr.* sufficit Advocatum tres vel quatuor annos juris studio invigilasse; inque Saxonia, nullibi, certus annorum juris studio infusendorum numerus, stricte invenitur vel expressus vel observatus.

§. VII.

Magis tamen hæc petendos honores quam cæteros quinquennii effectus tangunt, cum hodie non amplius liceat firmiter arguere ab illorum adeptione ad absolutum decenter juris studium: nec in speciem progredi tuto possis, ut concludas, quia quidam Doctores honores & Advocatias, intra triennium indispiscuntur, propterea absolvitur triennium juris studium. Nam ut taceam, quod toties dictum, frequentius eos transire in absoluturos & merituros: neque amplius tam testimonium probatæ scientiæ & peritiæ esse, prout eos habet Anton. Mar. Corasius *lib. 1. tit. 6. inspect. 11 n. 129. de comm. Dd. opinione*, quam incentivum ad merendum: nullibi, hodie triennio aut quadriennio studia absolvi, reperias constanter vel discrete assumatur cautum.

§. VIII.

§. VIII.

Dixeris id arbitrio iudicis relinquendum, ego contra arbitrio iudicis non esse relinquendum reor, quod legibus potest definiri, cum longe rectius, multoque utilius sit, si lites non hominum voluntate, sed legum auctoritate dirimantur. Boxhorn. *Inst. polit. lib. 1. c. 6. §. 8.* Ac proinde ne iudex hisce falem in terminis fluctuet, aut pars alterutra, quod facile fieri potest, alterius favore prægravetur, sententiam meam quoad usum hodiernum quinquennii Justiniani definitio.

§. IX.

Scilicet postquam indubitatum est, universum jus Justinianicum, totum in complexu receptum esse, salvis statutis; ut deficientibus his ad illud recurrendum sit; Magn. Dominus Lyncker in *not. ad Synt. Struv. ex. 2. th. 36.* In illo autem expresse ad acquirendam eruditionem legitimam, seu absolutionem studiorum legalium quinquennium fixum esse, nec verbo amplius indiget: ea de causa arbitror iudicem non rectius conscientiam suam, *l. 12. §. 1. ff. qui & a. q. man. l. 13. C. de sen. & interl. pr. 7. de off. Jud. ibique Locam. & existimationi, l. 1. §. 3. ff. de L. Corn. de fals. consulturum, quam si illud tenaciter servet; nisi pars altera, statuto scripto vel non scripto aliud, & quidem præcise in questione substrata, cautum esse, probaveit. Everh. in *loc. arg. leg. loc. 9. n. 12.**

§. X.

Quod foro quoad specialia, (neque enim prolixioribus nobis salva modestia effelicet,) permittimus, illud unice adhuc monentes, quod hi, qui quinquennium abrogatum volunt, lubricum inveniant fundamentum in Recessu imperii de Anno 1654. §. 28. sintemahlen auch; ubi cavetur, quod in Assessore acceptando nicht so starck auf das studium quinquennale juridicum auf teutschen Universitäten, sondern auf die Qualitäten, Geschicklichkeit und experienz gesehen werden soll.

§. XI.

Namque ibi solum accessoria consuetudo, ex longa observantia in camera servata, de exigendo studio quinquennali in universitatibus GERMANIÆ, limitatur: & liquet adeo,
ab

ab his, qui in doctore futuro Assessore studium quinquen-
nale abrogatum vel in hoc puncto ita limitatum ex R. J. *all.*
contendunt, fallaciam a dicto secundum quid, ad dictum sim-
pliciter committi. v. Dn. Dekherr. *c. l. p. 168.* ubi & argumen-
ta contraria diluit.

§. XII.

Et tantum supremis libellis libasse sat erit, ex quibus si
etiam tibi, Lector benevole, quædam ad gustum fuerint, Deo
auctori eamcum cum laude tribue; si nihil, voluntatem ta-
men meam æqui bonique consule, quæ dum ad pietatis & ob-
sequii gloriam avidius ruit, virium tenuitatem non bene cir-
cumspexit. Sit interim adhuc loco corollarij.

I.

*Majestatem imperii esse penes Imperatorem; majestatem im-
perii esse penes Imperatorem & status; nec tamen formam
Reip. Rom. Germ. mixtam esse.*

II.

*Juramentum metu extortum servari debere, si in solius ju-
rantis præjudicium, circa dispendium salutis æternæ, ten-
dat; at dolo elicitum ipso jure nullum esse, nec absolutio-
ne, præterquam ut omnibus propaletur, iniussu defecisse obli-
gationem, indigere.*

Segni datur corona militi nunquam,
Nec qui metu fugam periculi tentat
Ex hoste speratas habet suo prædas.
Te non abegit, Fautor, anxius coeptis
Labor, sed ingenti progressus es felix
Ardore. De hac solertia, precans quævis
Secunda, tota gratulor Tibi mente

PRÆSES.

64475

AB 64 475

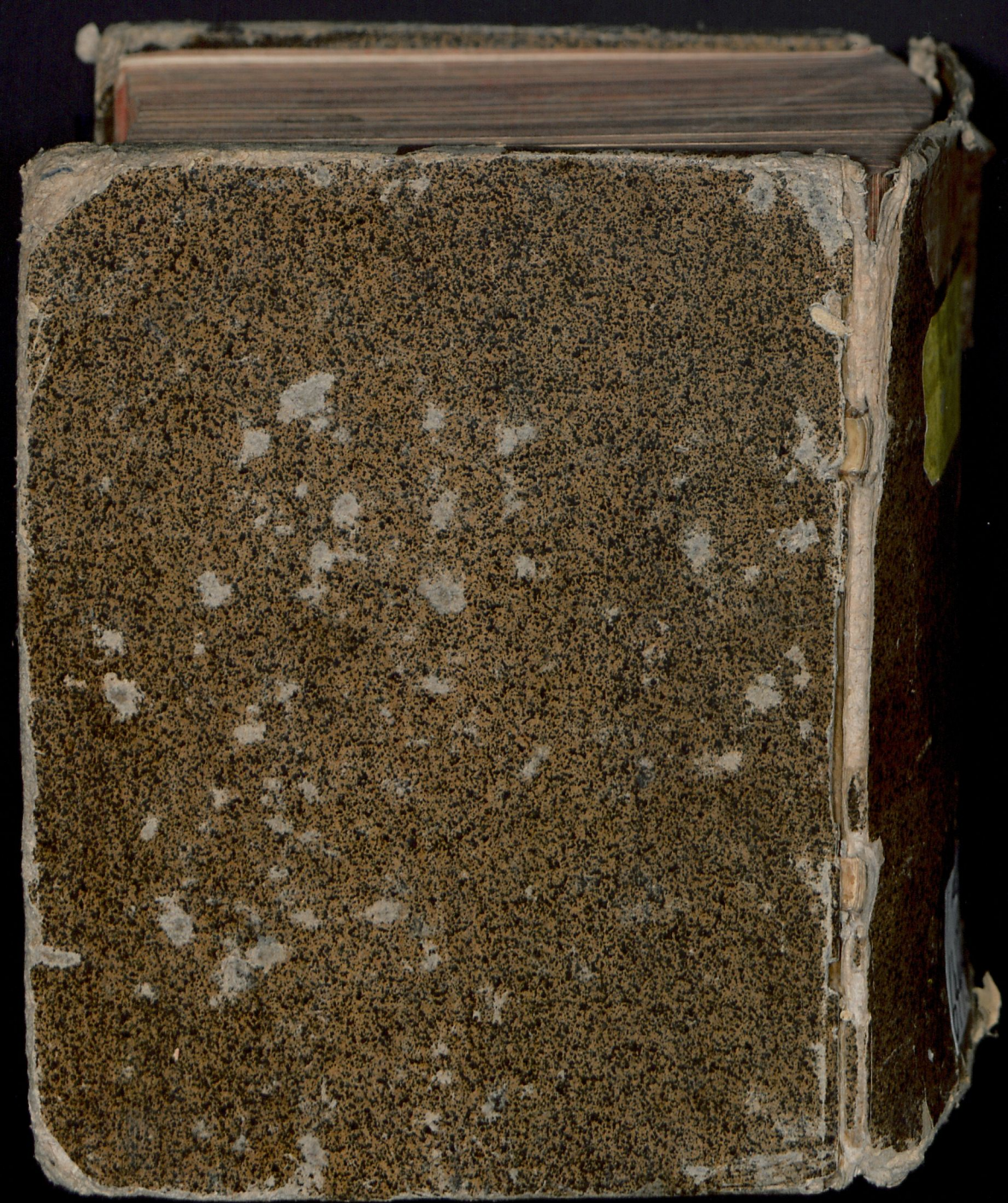
ULB Halle 3
002 813 890

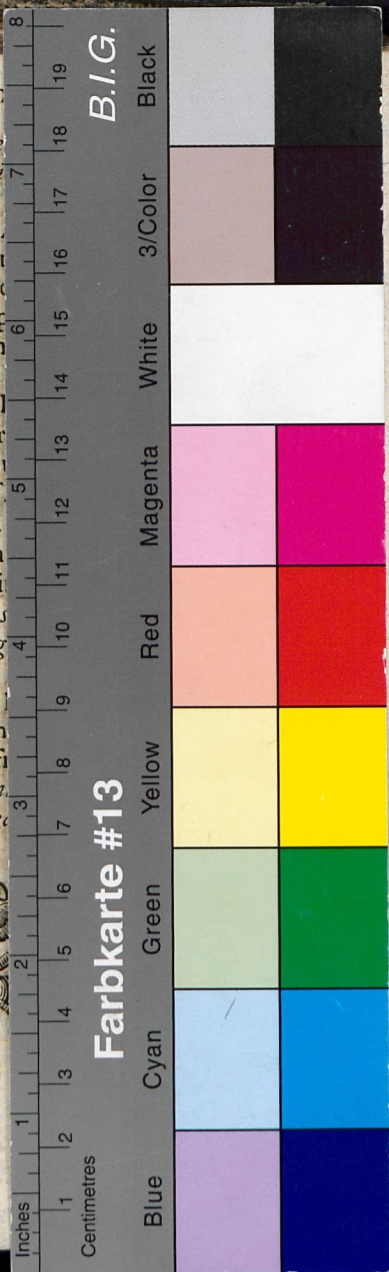

TAFOL

R
VD 17

C. B. D.
DE
QVINQVENNIO
STVDII IVRIS

Vom
Fünfjährigen Studiren
der Rechte.

PRAESIDE
PETRO MVLLERO, ICTO,
PANDECTAR. PROFESS. ORDIN.

IN AUDITORIO ICTORVM

D. IANVAR. AN. MDCLXXXIX.

DISPVABIT
MARTINVS FRIDERICVS HEIDER,
P. R. I. S. T. S. I. L. E. S.

LIPSIAE,
RECUSA LITTERIS STOPFFELIANIS
MDCCKLVII.

(7)